

MODULARIZACE VÝUKY EVOLUČNÍ A EKOLOGICKÉ BIOLOGIE
CZ.1.07/2.2.00/15.0204

Fauna obratlovců ČR (+SR)

Obojživelníci (LISSAMPHIBIA)

„Plazi“:
šupinatí (SQUAMATA) a želvy (TESTUDINES)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

MASARYKOVSKÁ UNIVERZITA BRNO

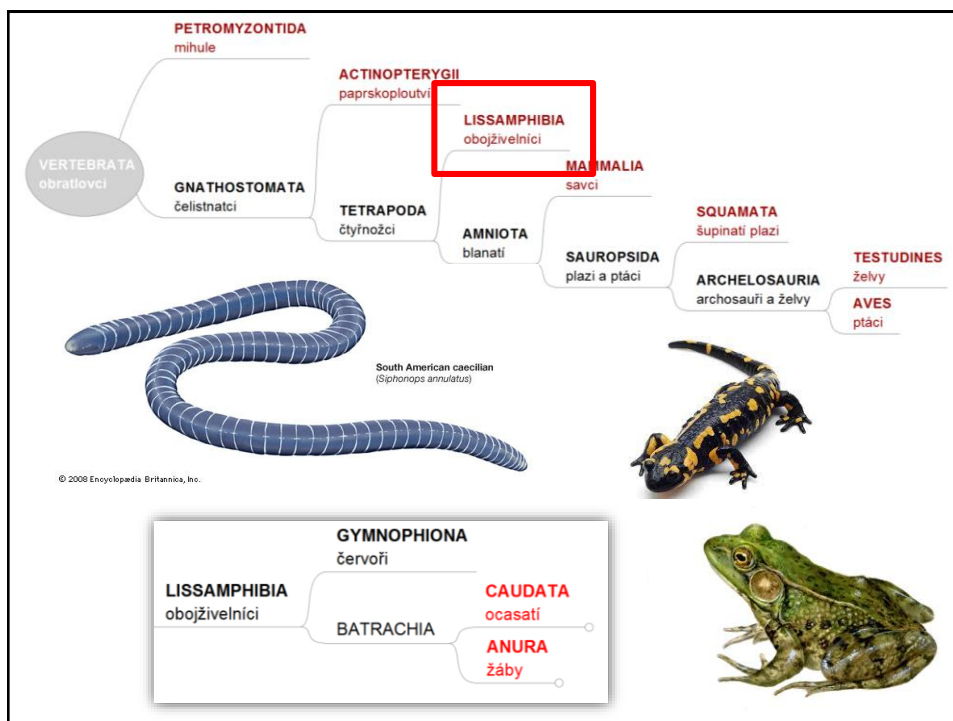
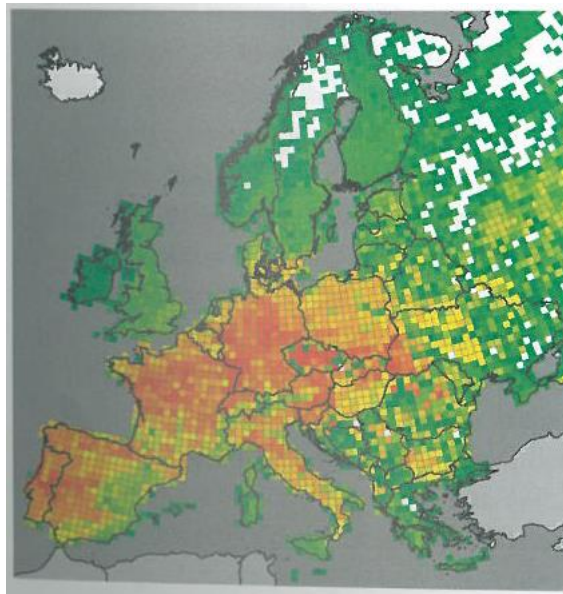
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Fauna obratlovců ČR a SR

Obojživelníci
(Lissamphibia)

Druhová bohatost obojživelníků (Lissamphibia) v Evropě
(50x50 km; teplejší barvy = vyšší diverzita)

CAUDATA – OCASATÍ OBOJŽIVELNÍCI

v ČR: **8 druhů** v 1 čeledi: **Salamandridae**
(mlokovití)

pamlík sibiřský

macarát jeskynní

v SR: **6 druhů** (bez *Triturus carnifex* a *Lissotriton helveticus*)

v Evropě celkem 38 druhů ve 4 čeledích:

Hynobiidae – pamlkovití: 1

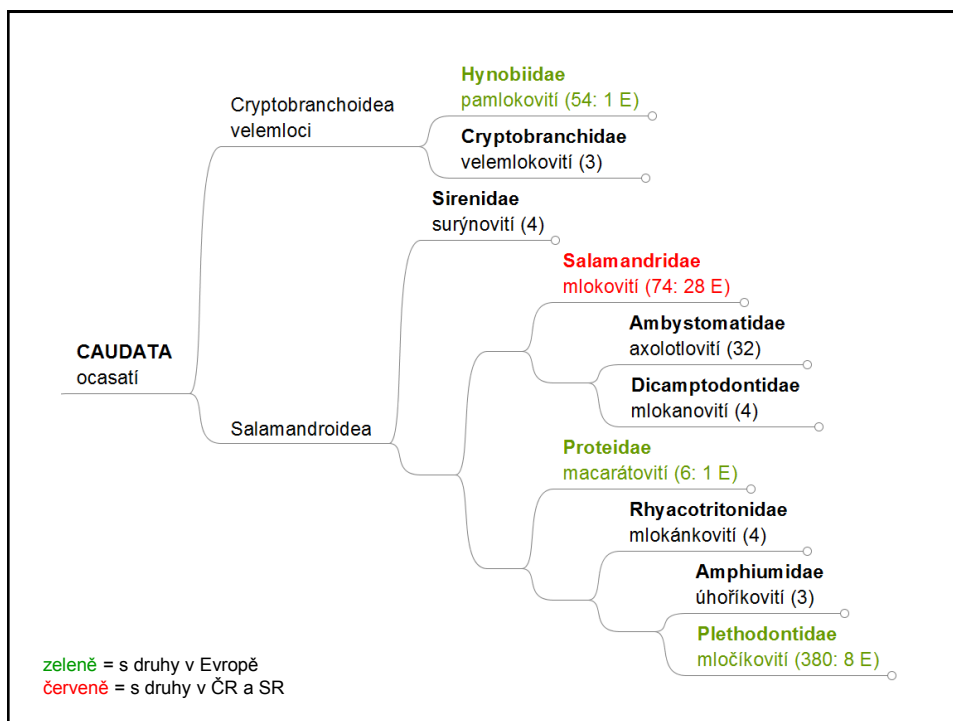
Proteidae – macarátovití: 1

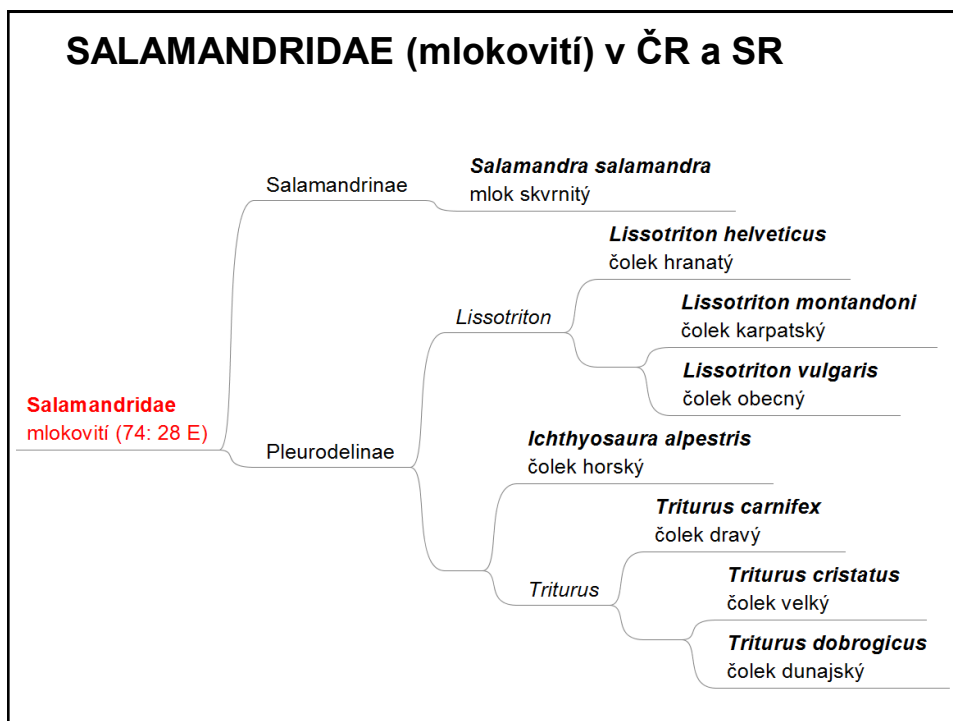
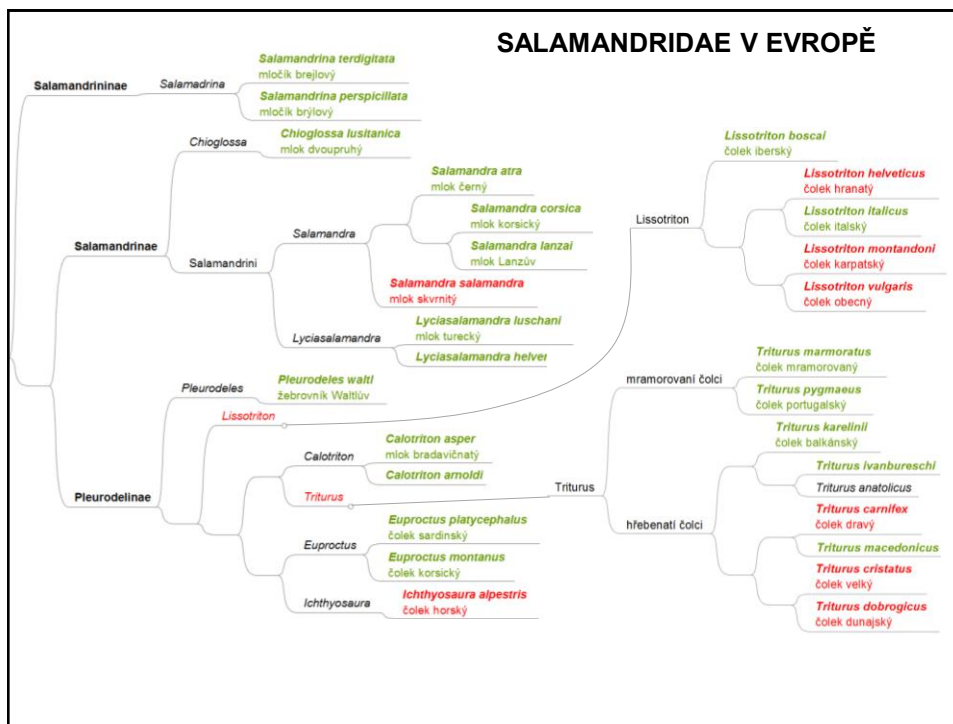
Plethodontidae – mločkovití: 8

Salamandridae – mlokovití: 28

mločík italský

Oboživelníci – Lissamphibia

Ocasatí – Caudata

Čeleď: mlokovití (Salamandridae)

Salamandra salamandra (Linnaeus, 1758) – mlok skvrnitý

Triturus carnifex (Laurenti, 1768) – čolek dravý

Triturus cristatus (Laurenti, 1768) – čolek velký

Triturus dobrogicus (Kiritzescu, 1903) – čolek dunajský

Ichthyosaura alpestris (Laurenti, 1768) – čolek horský

Lissotriton helveticus (Razoumovsky, 1789) – čolek hranatý

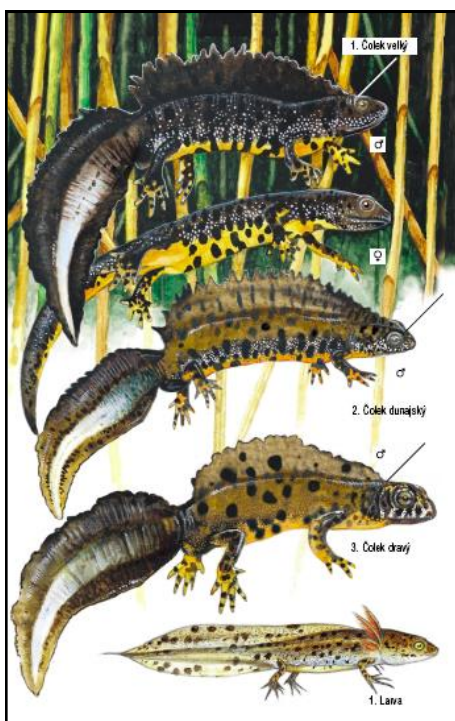
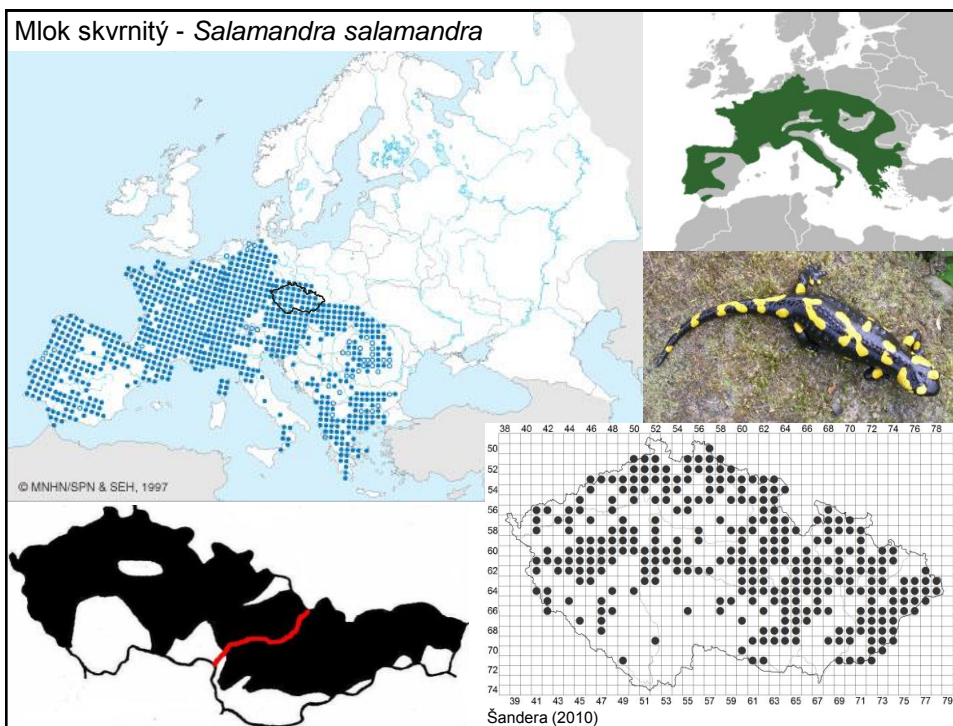
Lissotriton montandoni (Boulenger, 1880) – čolek karpatský

Lissotriton vulgaris (Linnaeus, 1758) - čolek obecný

Mlok skvrnitý - *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758)

VU,-, SO

Čolek velký - *Triturus cristatus*
(Laurenti, 1768)

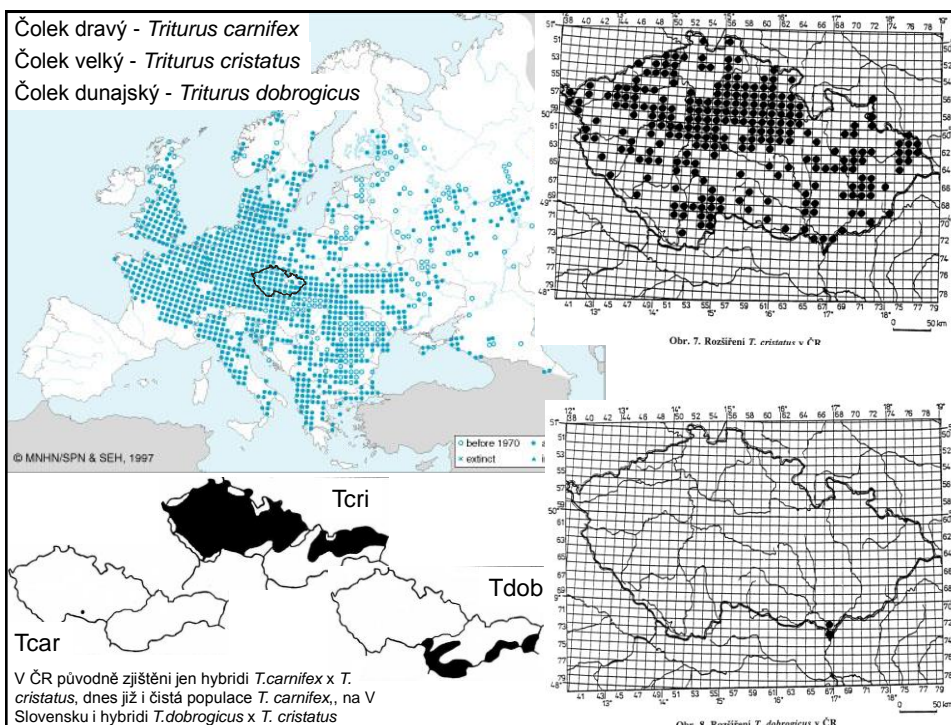
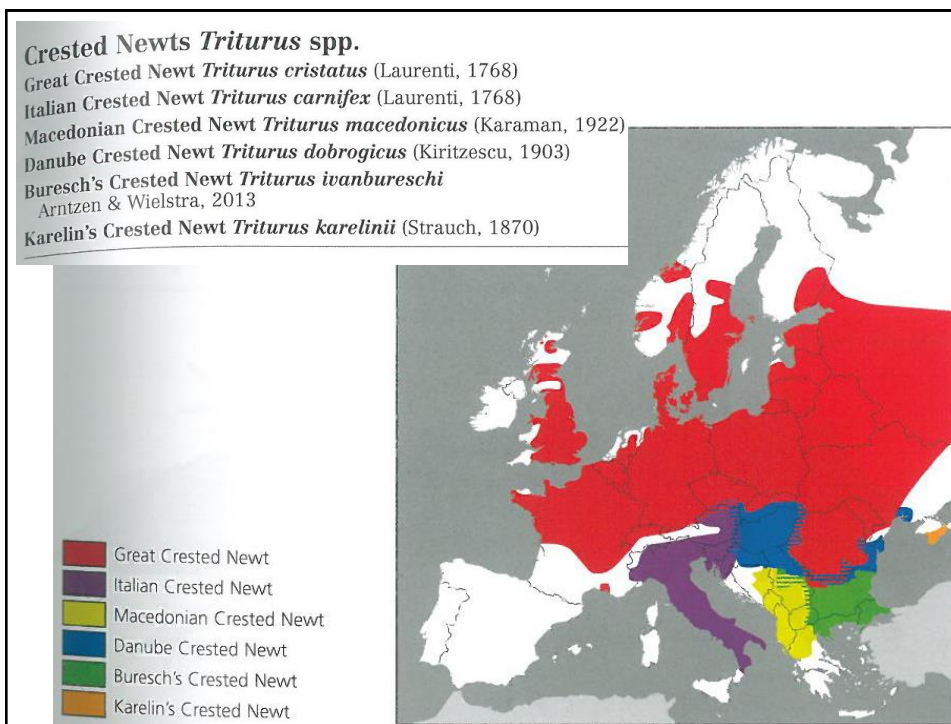
EN, LC, SO

Čolek dunajský - *Triturus dobrogicus*
(Kiritzescu, 1903)

CR, NT, -

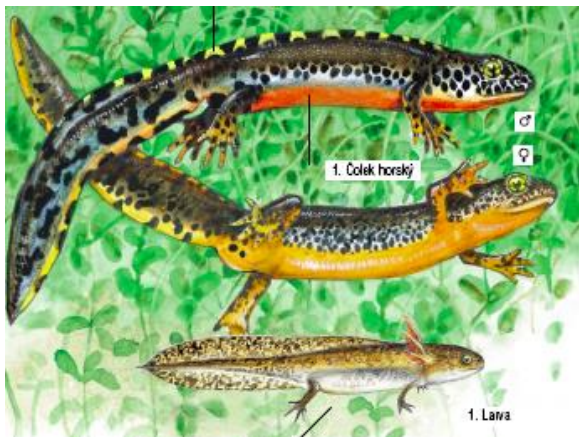
Čolek dravý - *Triturus carnifex*
(Laurenti, 1768)

CR, LC, KO

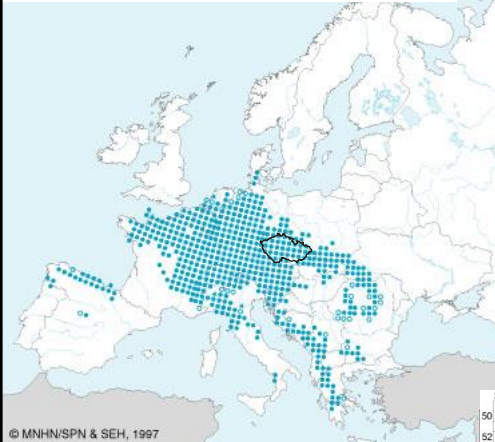

Čolek horský – *Ichthyosaura alpestris* (Laurenti, 1768)

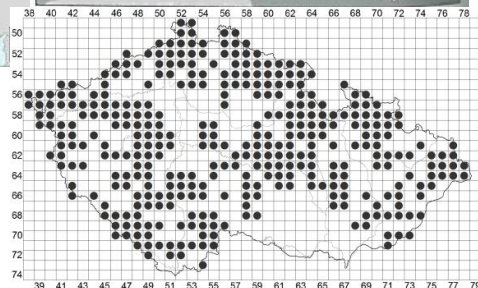
NT,-, SO

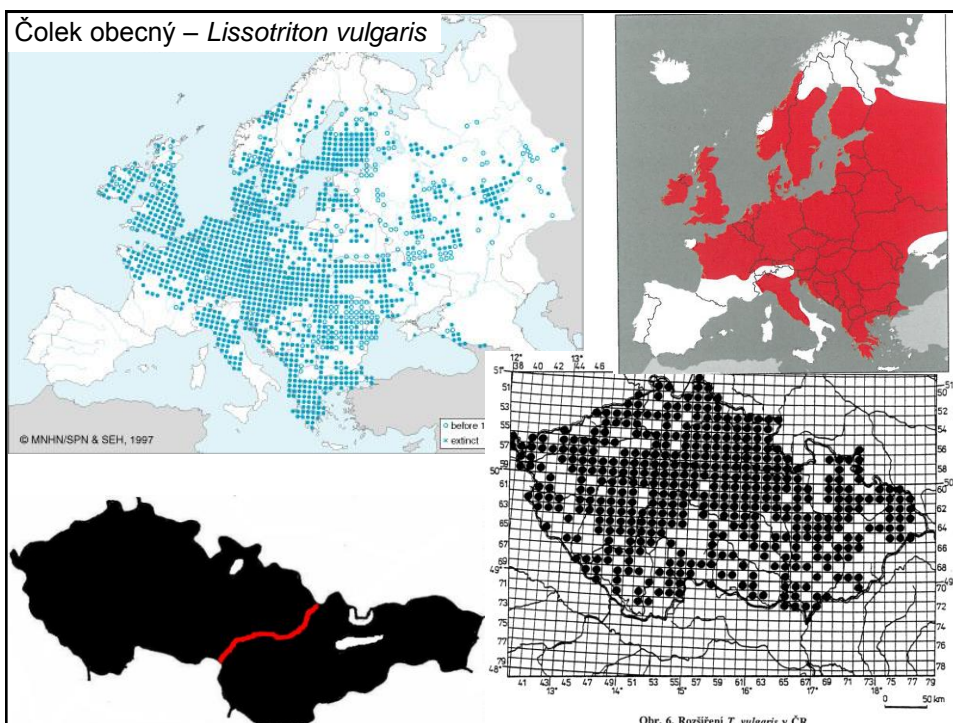
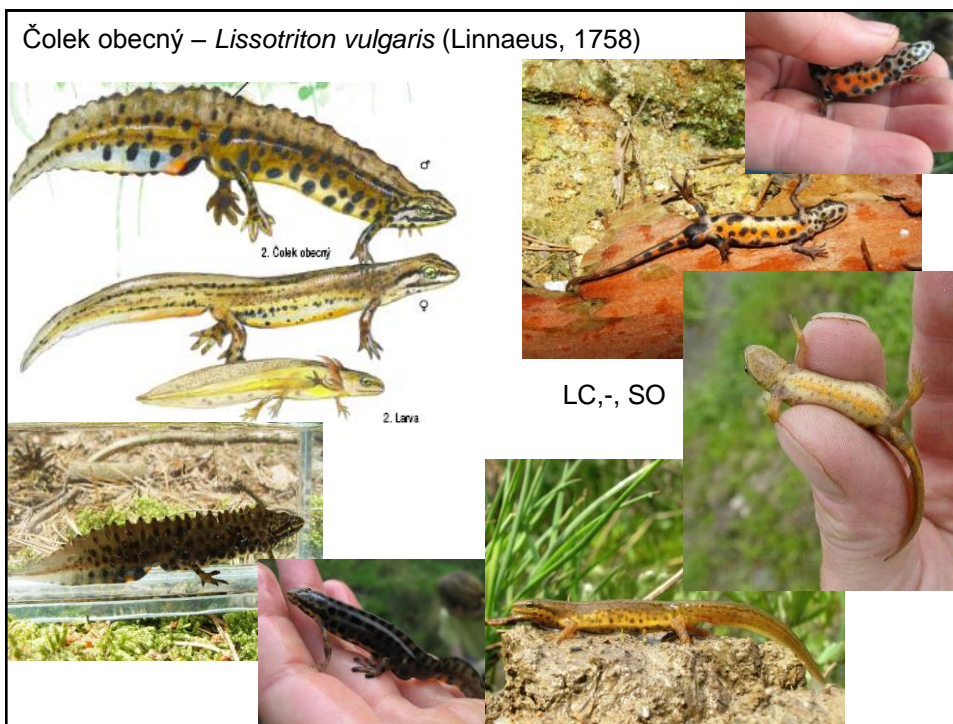
Čolek horský - *Ichthyosaura alpestris*

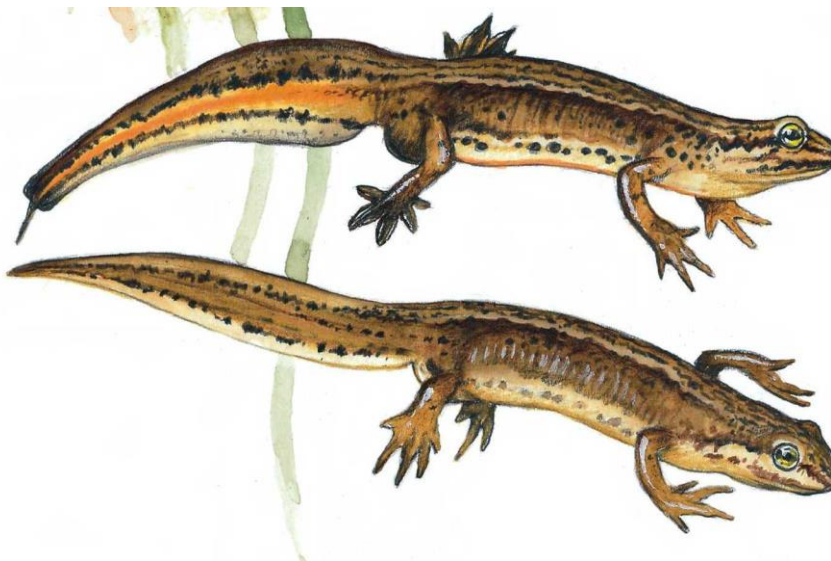
© MNHN/SPN & SEH, 1997

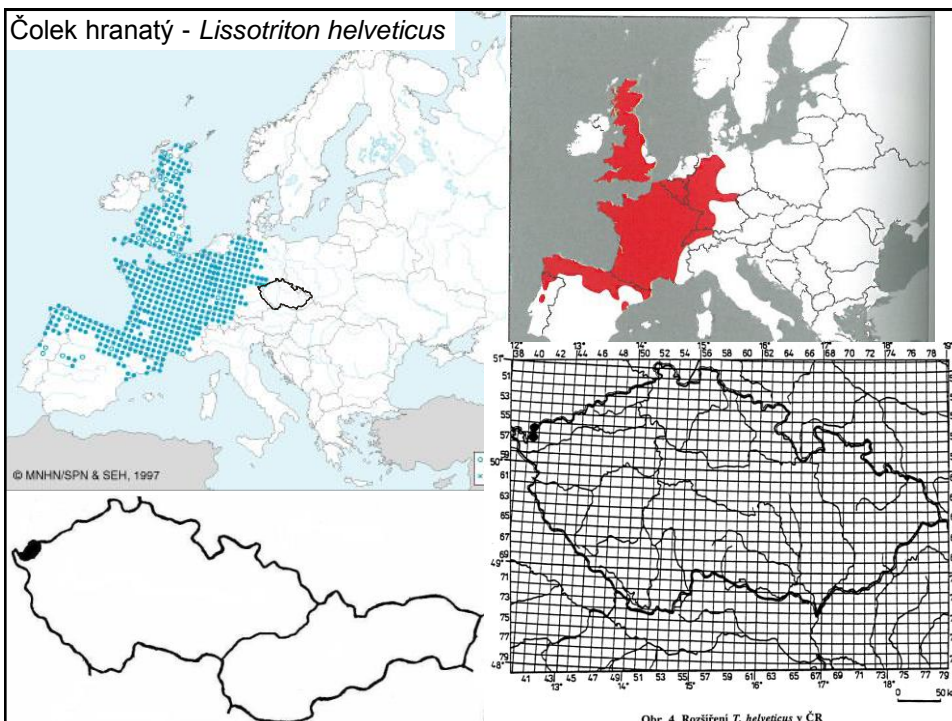

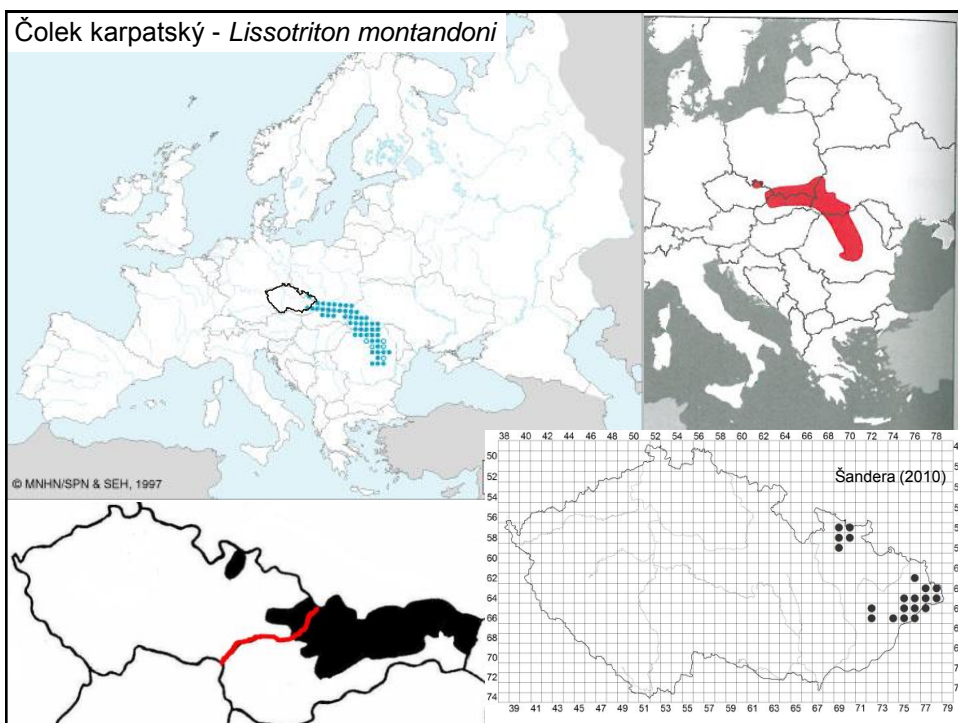
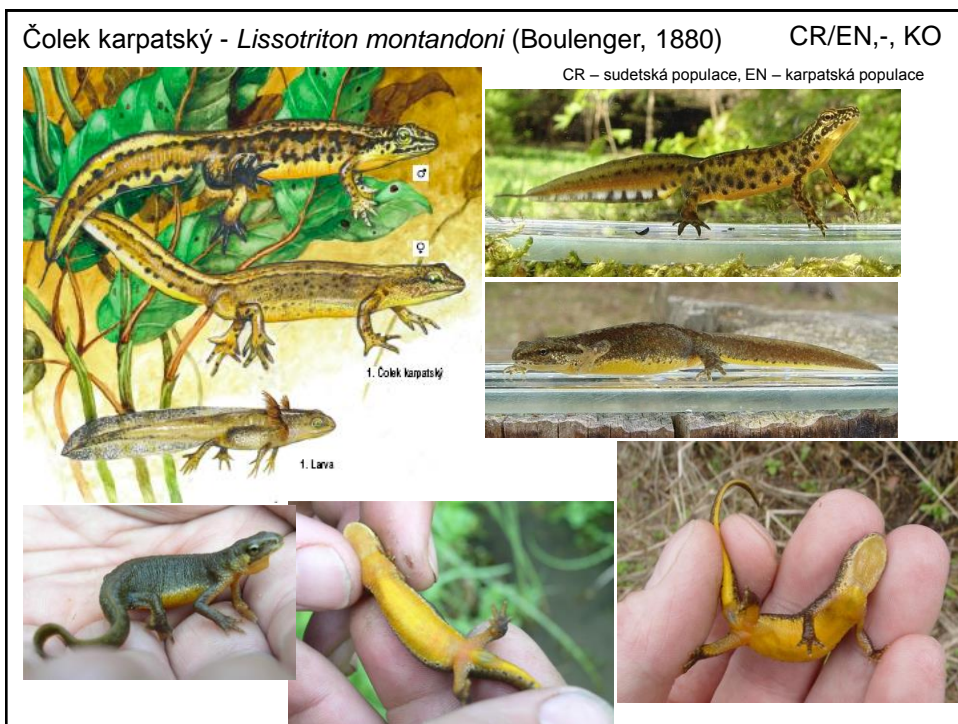

Čolek hranatý - *Lissotriton helveticus* (Razoumovsky, 1789) CR,-, KO

Čolek hranatý - *Lissotriton helveticus*

ANURA – ŽÁBY

v ČR: **13 druhů** v 5 čeledích:

v SR: **12 druhů** (bez
Epidalea calamita)

Bombinatoridae – kuňkovití – 2

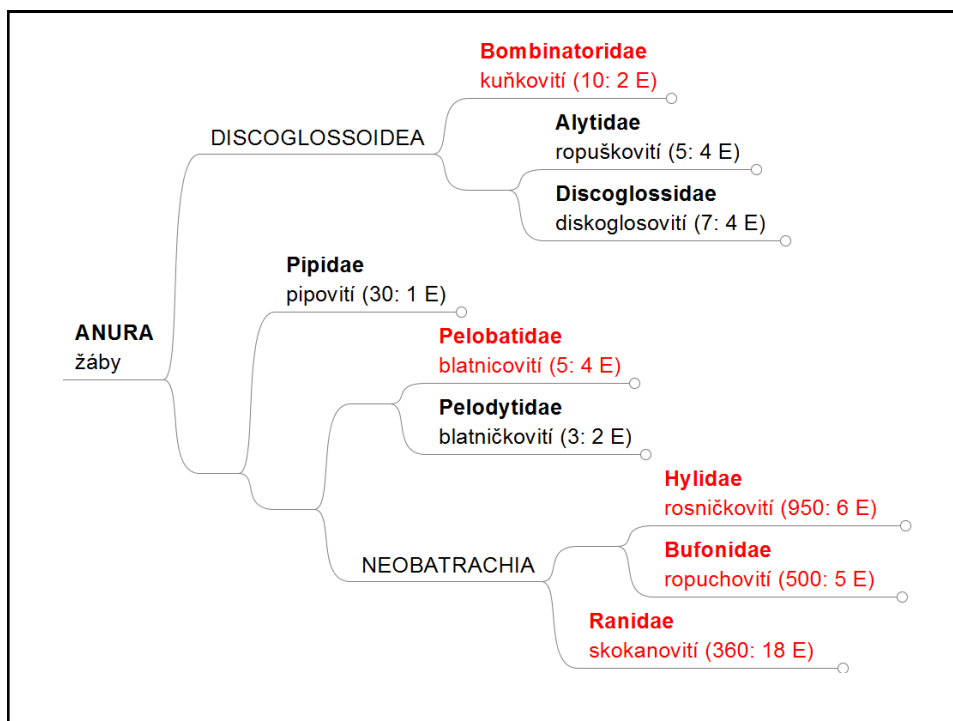
Pelobatidae – blatnicovití – 1

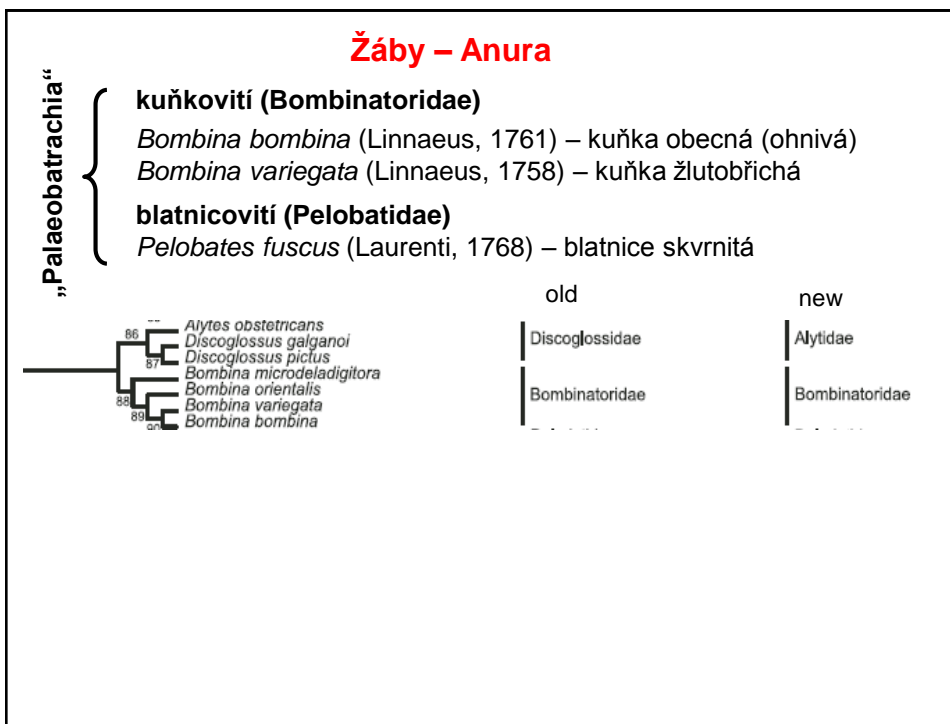
Hylidae – rosničkovití – 1

Bufoidea – ropuchovití – 3

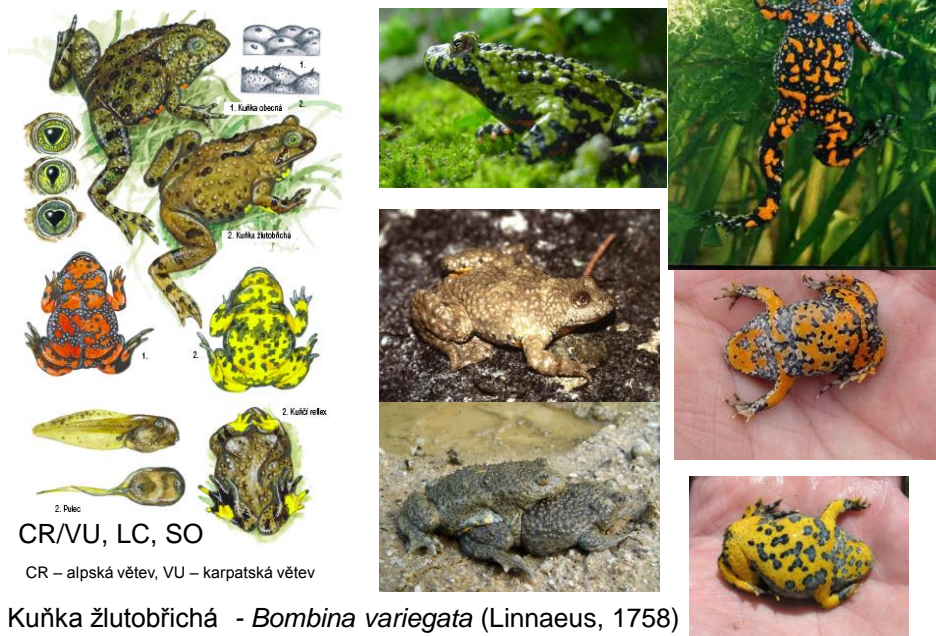
Ranidae – skokanovití – 6

v Evropě celkem **46 druhů** v **9 čeledích**: Alytidae (4), Discoglossidae (4), Bombinatoridae (2), Pipidae (1 nepův.), Pelobatidae (4), Pelodytidae (2), Hylidae (6; 1 nepův.), Bufoidea (5) a Ranidae (18, 1 nepův.)

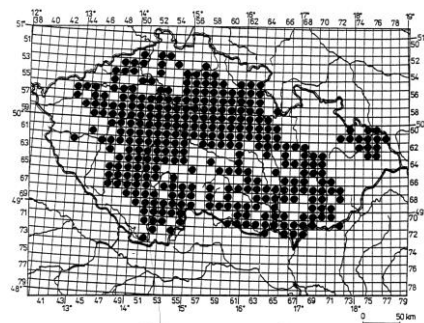
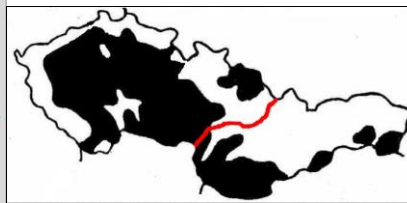

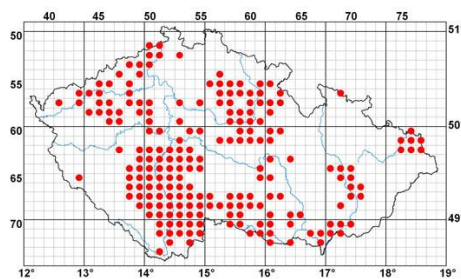
Kuňka obecná - *Bombina bombina* (Linnaeus, 1761)
EN, LC, SO

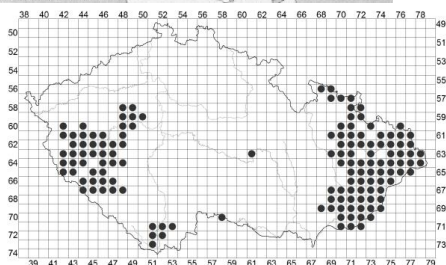
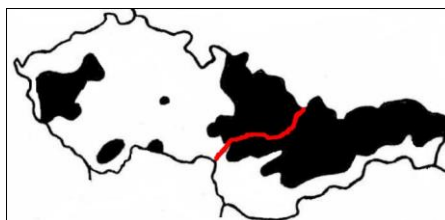
Kučka obecná - *Bombina bombina*

Bombina bombina

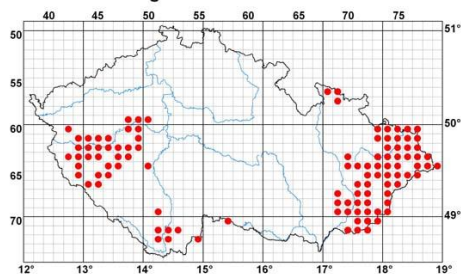

Kučka žlutobřichá - *Bombina variegata*

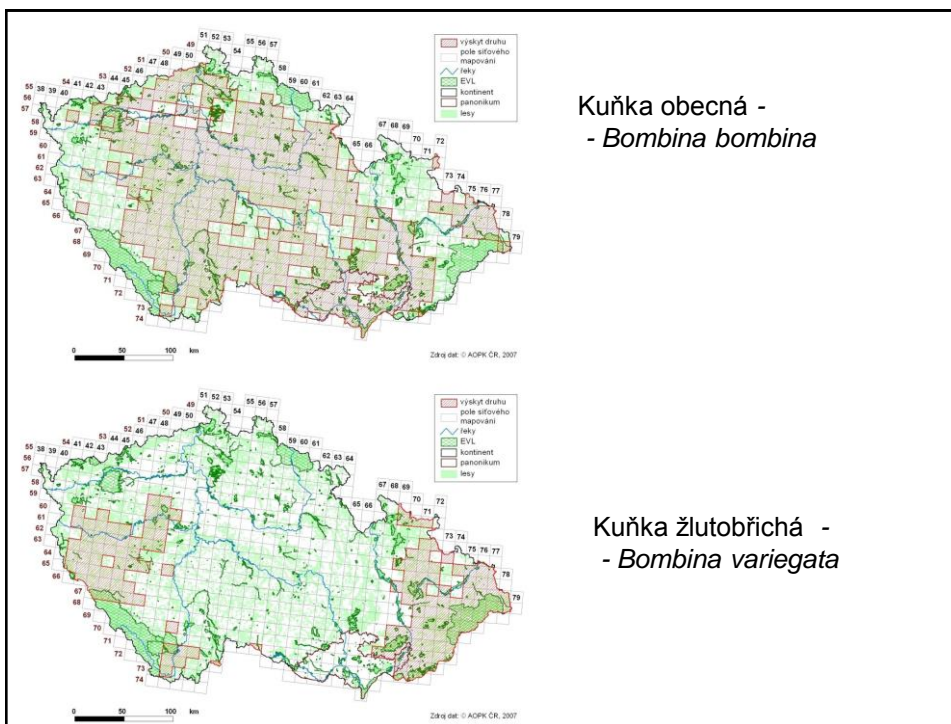

ŠANDERA, M. (2010): Mapa rozšíření *Bombina variegata* v České republice. In: Zicha O. (ed.) Biological Library – BioLib. Citováno 30.11.2010.

Bombina variegata

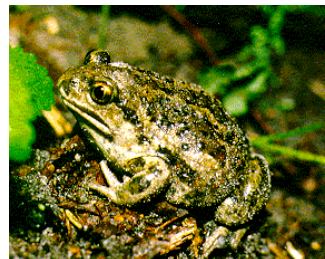

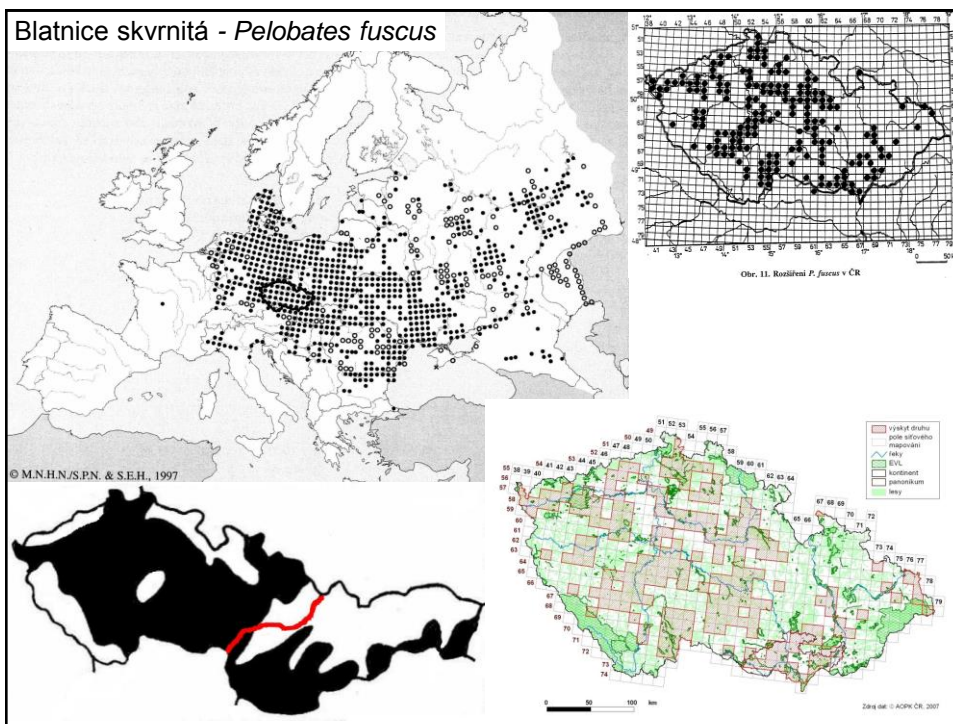
CR – alpská větev, VU – karpatská větev

Blatnice skvrnitá - *Pelobates fuscus* (Laurenti, 1768)

NT, LC, SO

Žáby – Anura

Neobatrachia

ropuchovití (Bufonidae)

Bufo bufo (Linnaeus, 1758) – ropucha obecná

Epidalea calamita (Laurenti, 1768) – ropucha krátkonohá

Bufo viridis (Laurenti, 1768) – ropucha zelená

rosničkovití (Hylidae)

Hyla arborea (Linnaeus, 1758) – rosnička zelená

skokanovití (Ranidae)

Rana arvalis Nilsson, 1842 – skokan ostronosý

Rana dalmatina Fitzinger in Bonaparte, 1839 – skokan štíhlý

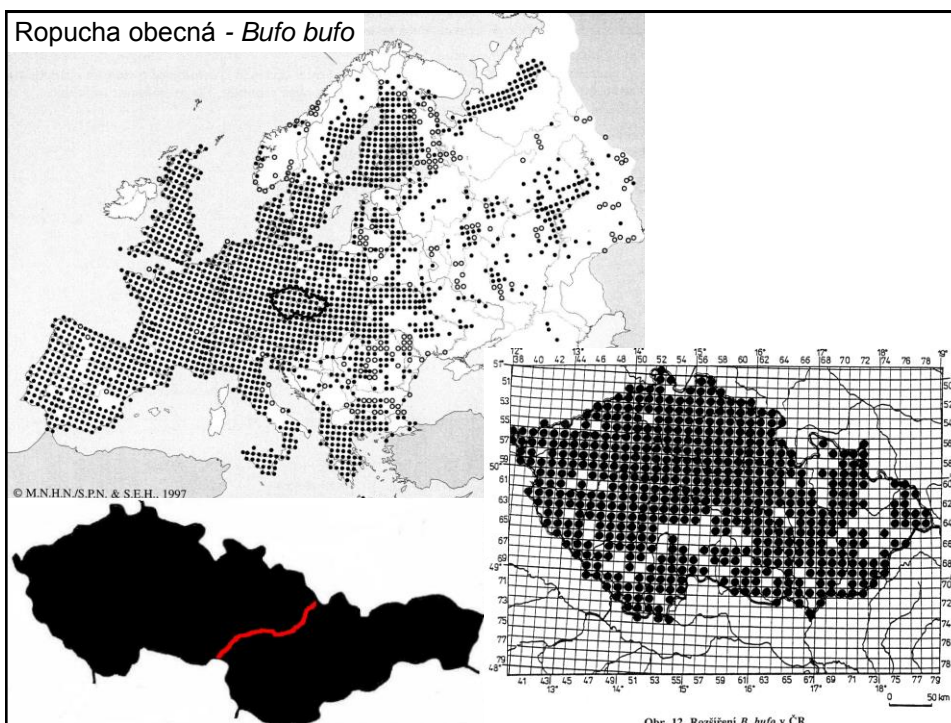
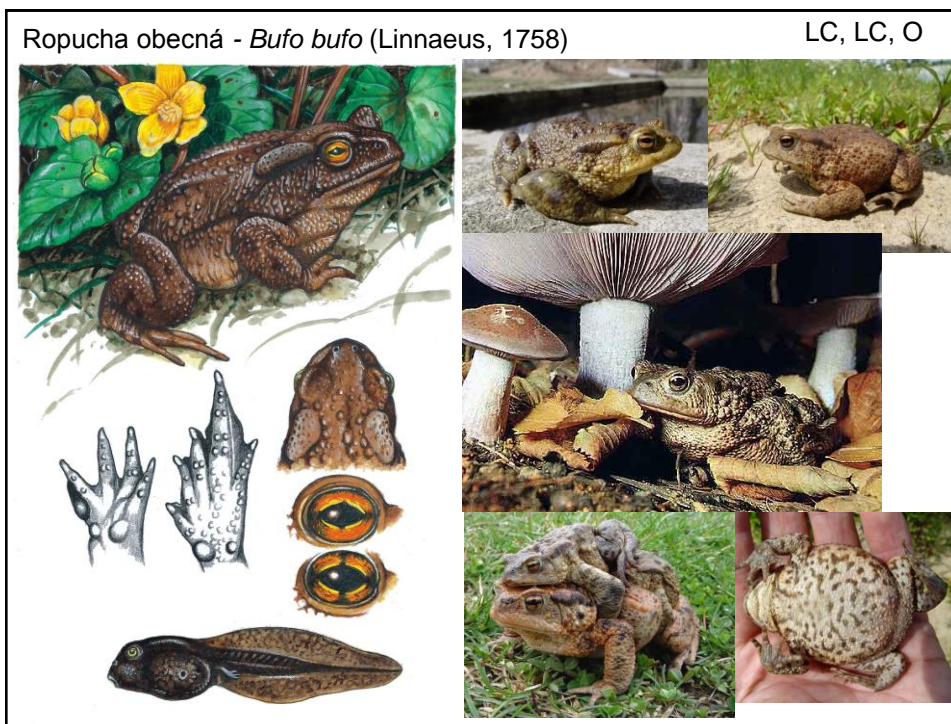
Rana temporaria Linnaeus, 1758 – skokan hnědý

Pelophylax lessonae (Camerano, 1882) – skokan krátkonohý

Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771) – skokan skřehotavý

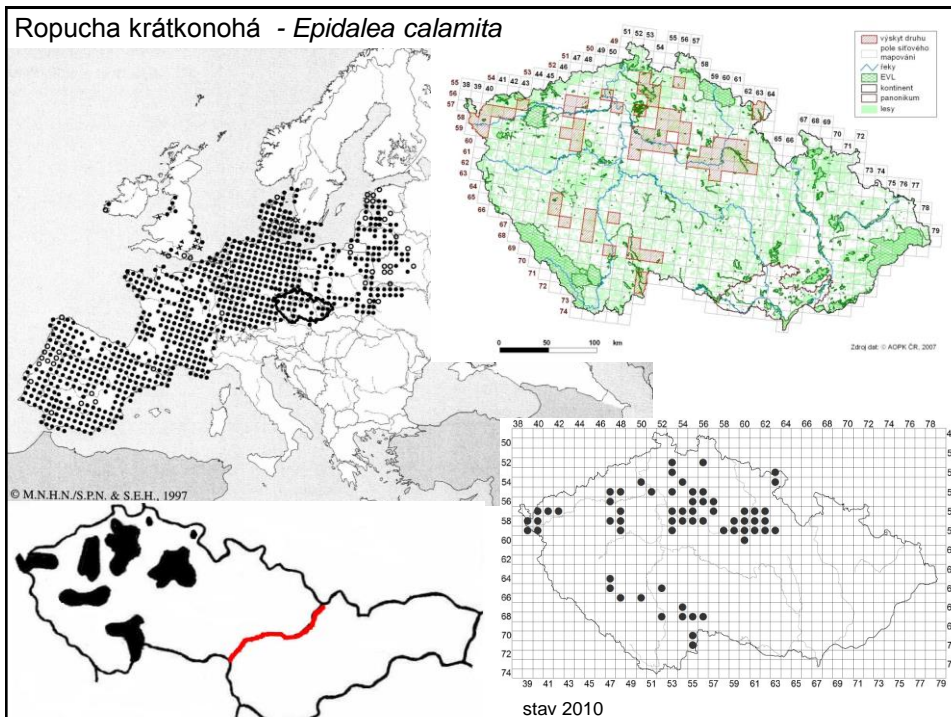
Pelophylax kl. *esculentus* (Linnaeus, 1758) – skokan zelený

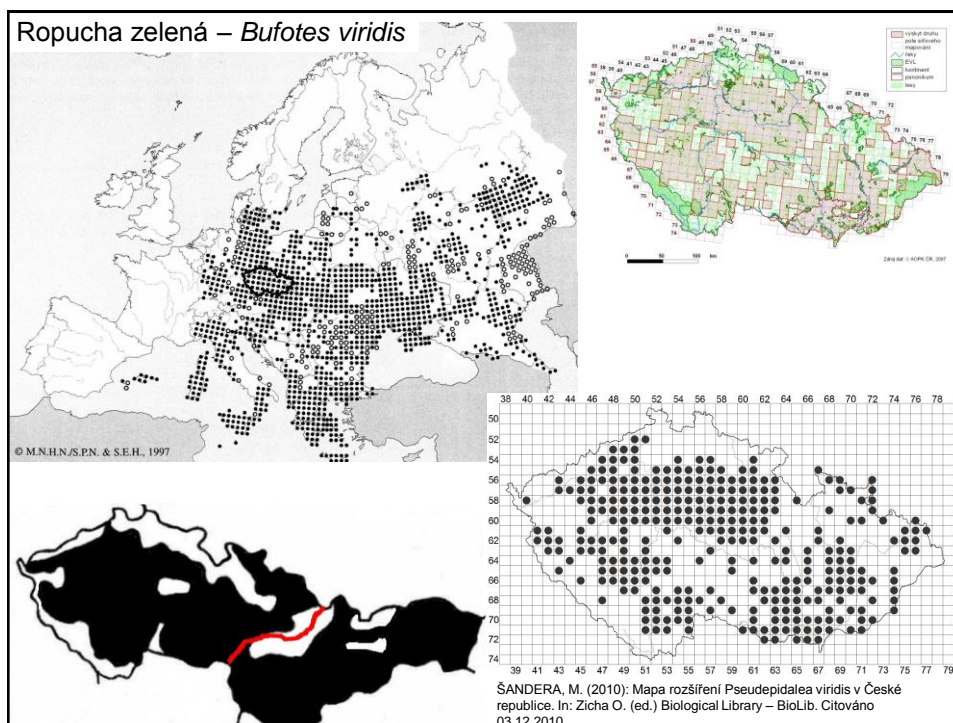

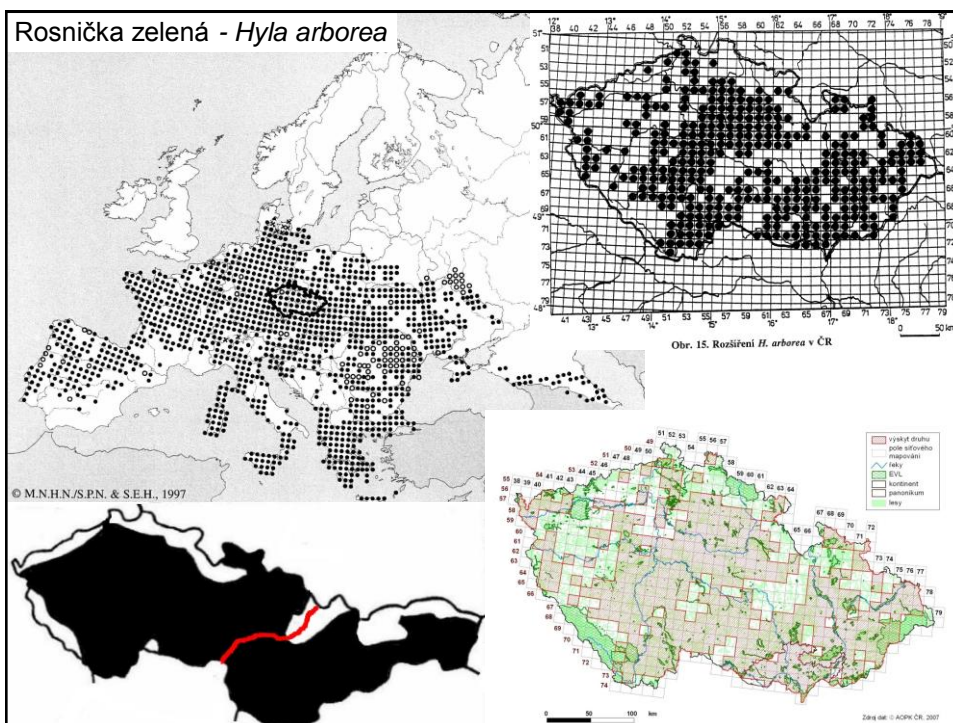
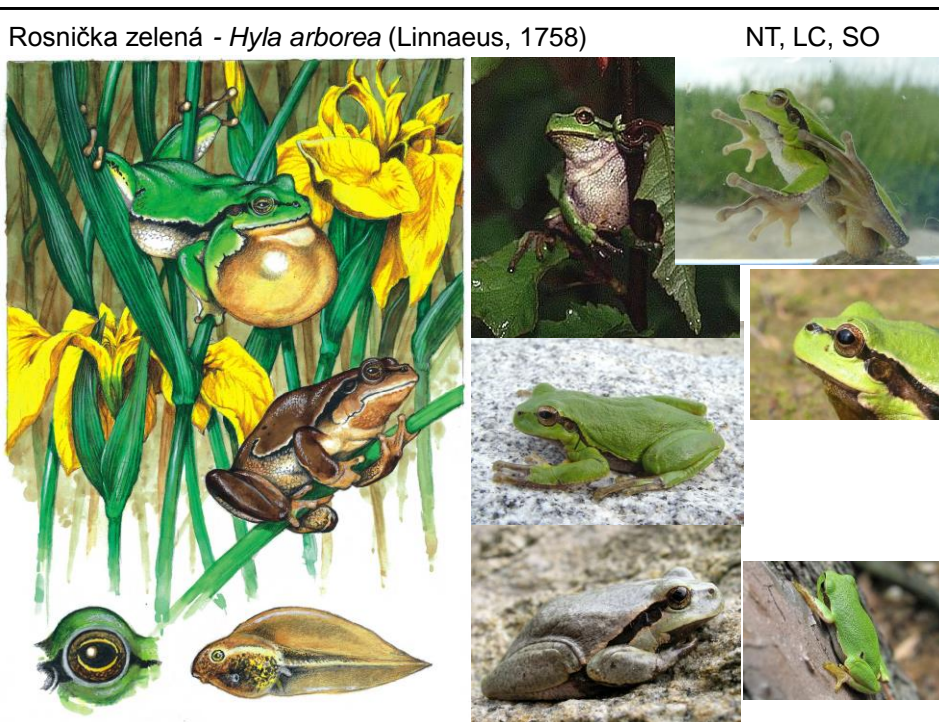

Ropucha krátkonohá - *Epidalea calamita* (Laurenti, 1768)

EN, LC, KO

Ropucha krátkonohá - *Epidalea calamita*

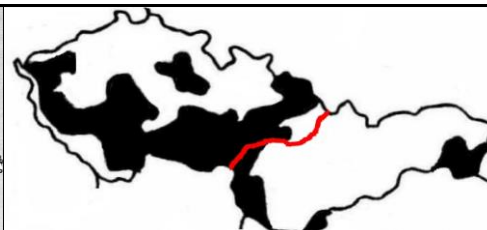
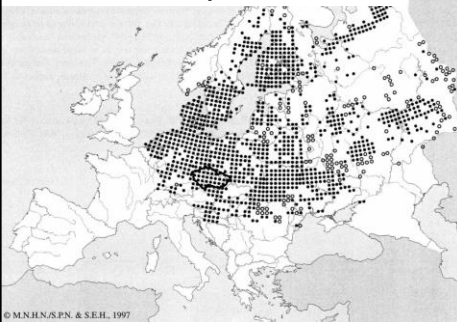
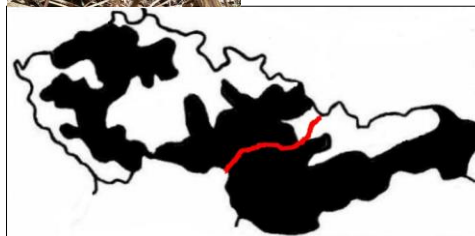
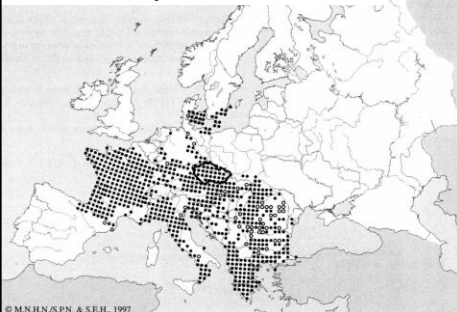

Skokan ostronosý - *Rana arvalis* Nilsson, 1842

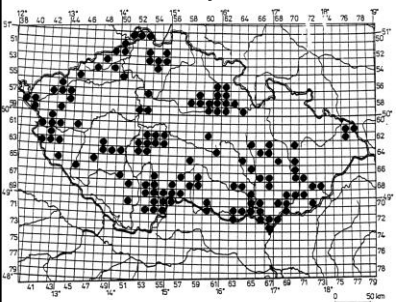
EN,-, KO

Skokan štíhlý - *Rana dalmatina* Fitzinger in Bonaparte, 1839

NT,-, SO

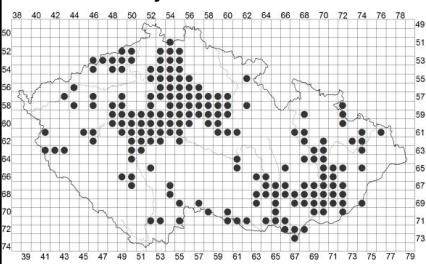
Skokan ostronosý - *Rana arvalis*Skokan štíhlý - *Rana dalmatina*

Skokan ostronosý - *Rana arvalis*

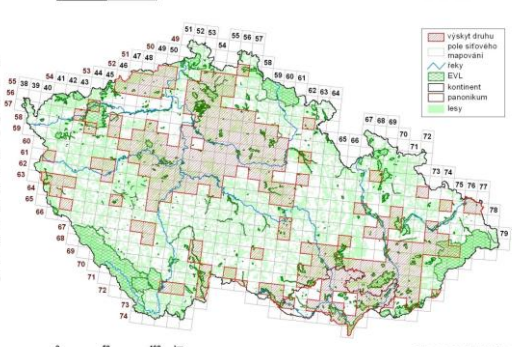
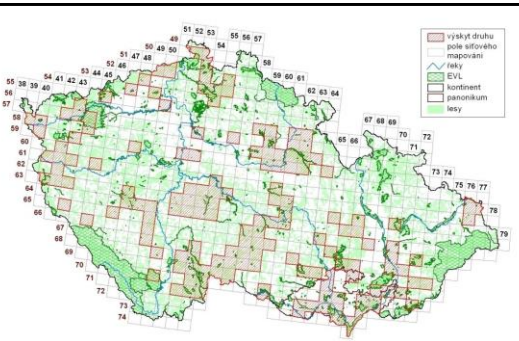

Obr. 16. Rozšíření *R. arvalis* v ČR

Skokan štíhlý - *Rana dalmatina*

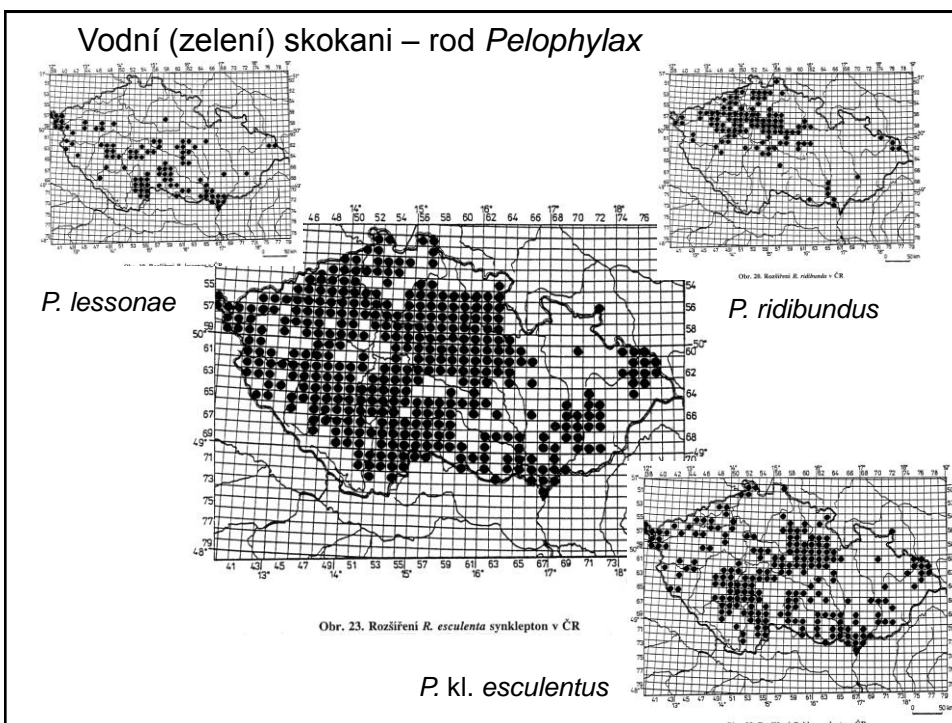
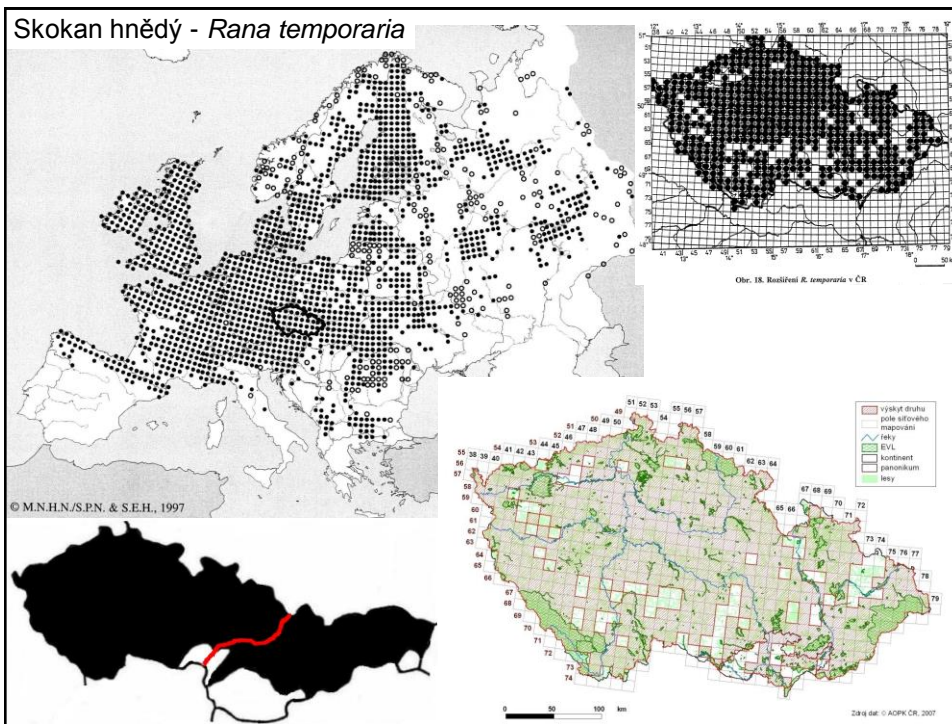
Šandera (2010)

Skokan hnědý - *Rana temporaria* Linnaeus, 1758

LC,-,-

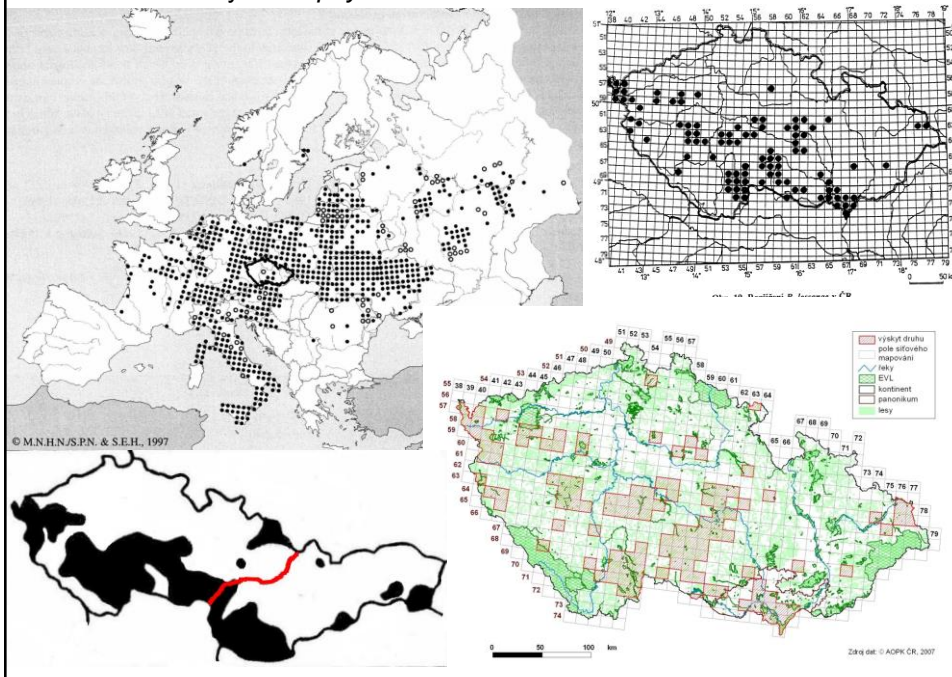

Skokan krátkonohý (menší) - *Pelophylax lessonae* (Camerano, 1882) VU,-, SO

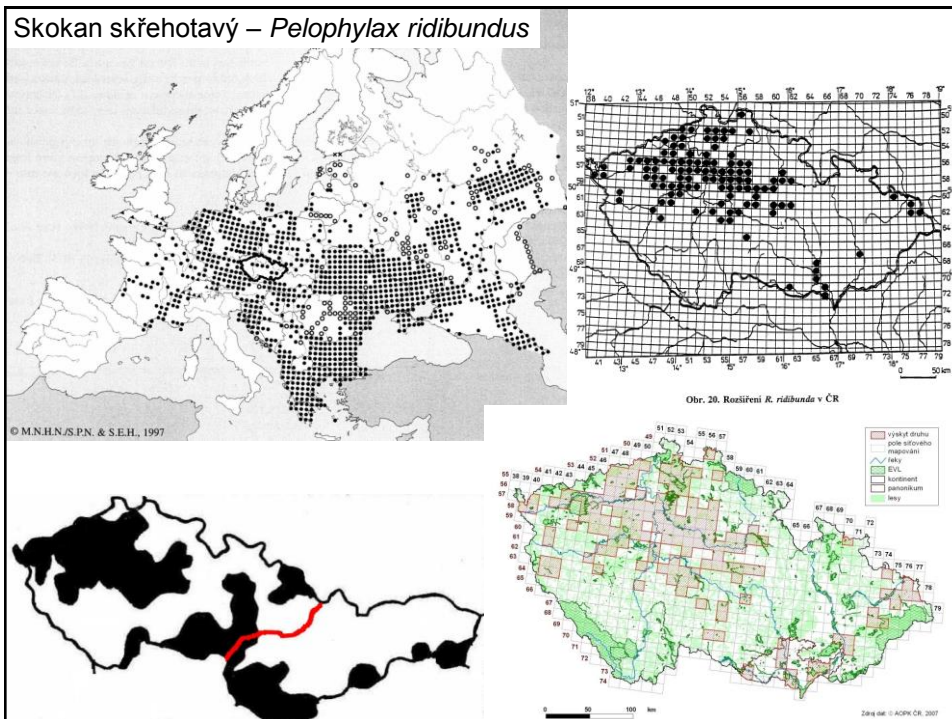
Skokan krátkonohý - *Pelophylax lessonae*

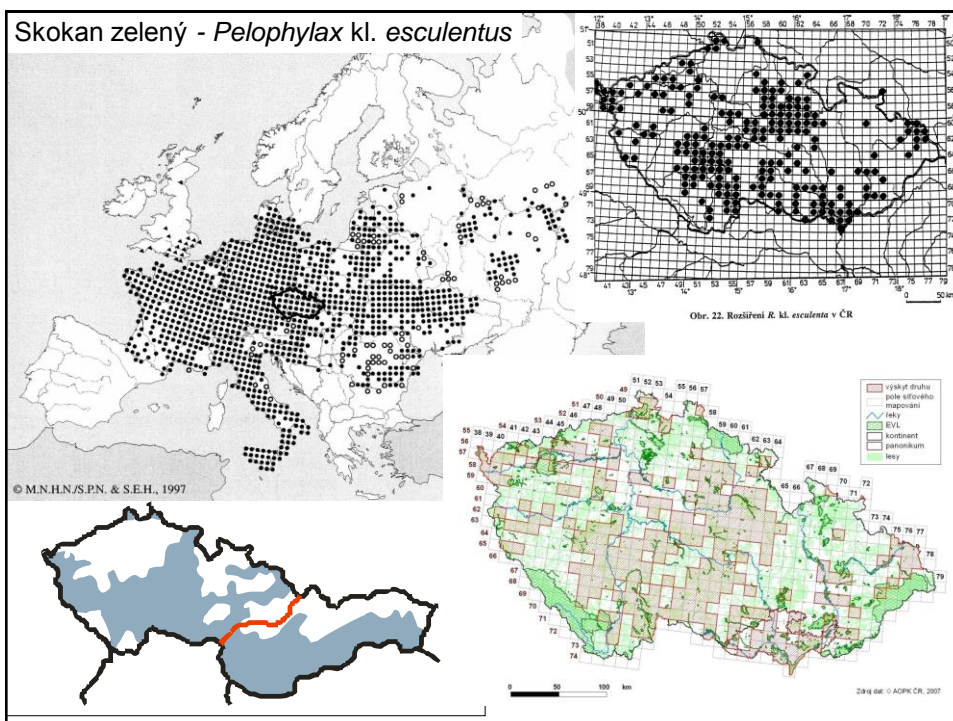
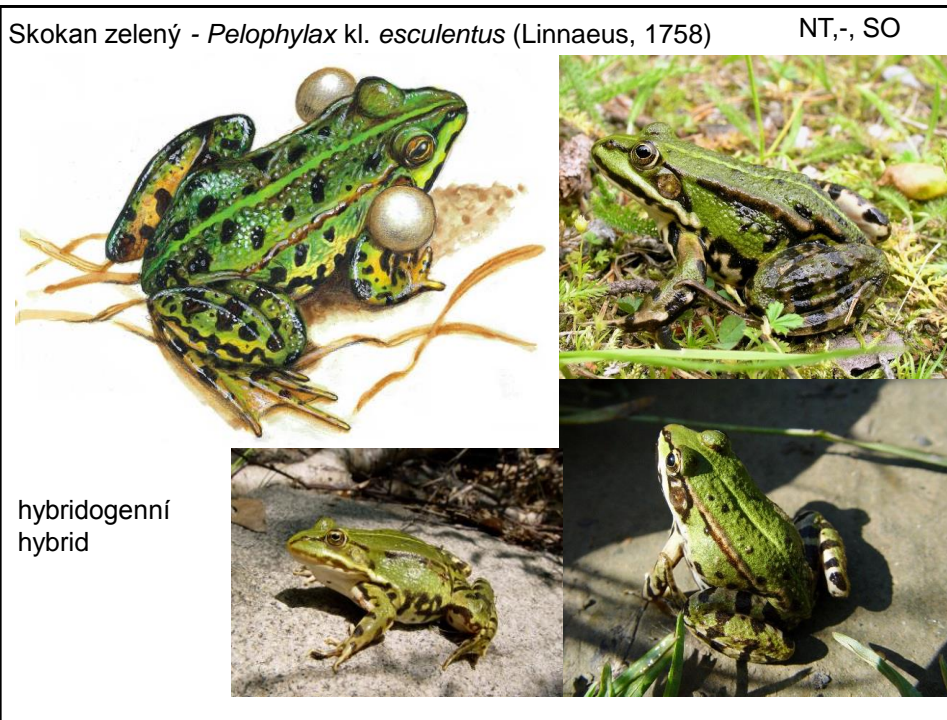

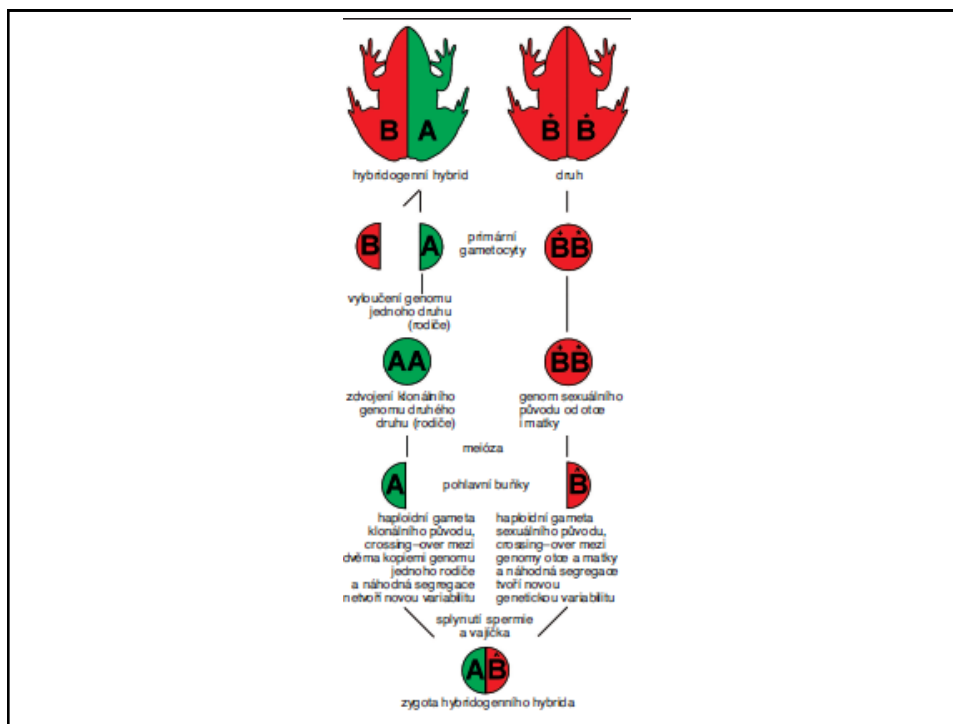

Skokan skřehotavý - *Pelophylax ridibundus* (Pallas, 1771)

NT,-, KO

Skokan skřehotavý – *Pelophylax ridibundus*

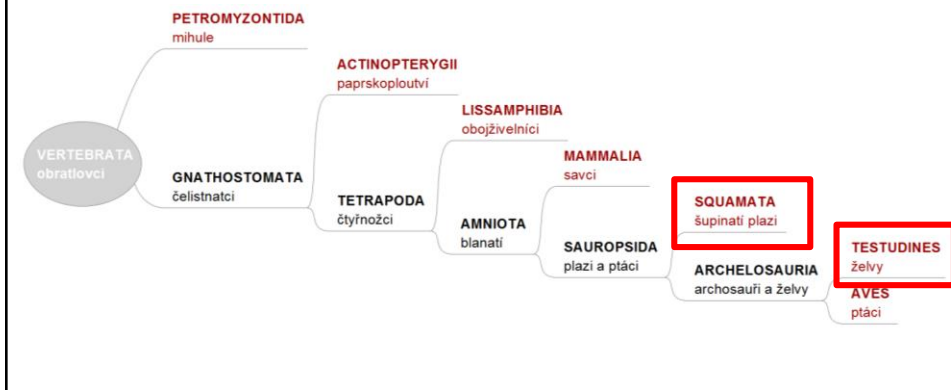

Výskyt, ohrožení a ochrana

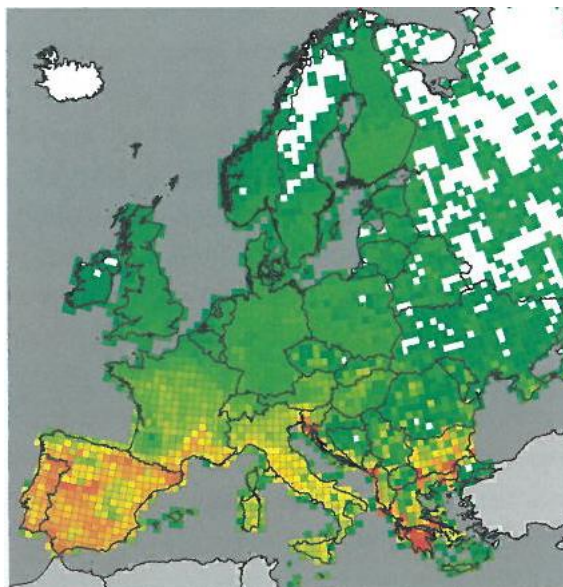
Druh		Species	ČR	SR	ČS	IUCN	vyhl. 395	vyhl. 175	MD	ES
mlok skvrnitý	salamandra škvřitá	<i>Salamandra salamandra</i>	+	+	VU	-	SO	SO	-	-
čolek velký	mlok hřebenatý	<i>Triturus cristatus</i>	+	+	CR, EN	LR	KO	SO	Bern II	Habitats II
čolek dunajský	mlok dunajský	<i>Triturus dobrogicus</i>	+	+	CR	DD	-	?	Bern II	Habitats II
čolek dravý	mlok dravý	<i>Triturus carnifex</i>	+	-	CR	-	-	KO	Bern II	Habitats II
čolek horský	mlok horský	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	+	+	NT	-	SO	SO	-	-
čolek obecný	mlok bodkovaný	<i>Lissotriton vulgaris</i>	+	+	LC	-	SO	SO	Bern III	-
čolek karpatský	mlok karpatský	<i>Lissotriton montandoni</i>	+	+	CR/EN	-	KO	KO	Bern II	-
čolek hranatý	mlok hranatý	<i>Triturus helveticus</i>	+	-	CR	-	-	KO	Bern III	-
kuňka ohnivá (obecná)	kuňka červenobruchá	<i>Bombina bombina</i>	+	+	EN	-	O	SO	Bern II	-
kuňka žltobřichá	kuňka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>	+	+	CR/VU	-	O	SO	Bern II	Habitats II
blatnice skvrnitá	hrabavka škvřitá	<i>Pelobates fuscus</i>	+	+	NT	-	KO	SO	Bern II	Habitats II
ropucha obecná	ropucha bradavčnatá	<i>Bufo bufo</i>	+	+	LC	-	SO	O	Bern III	-
ropucha zelená	ropucha zelená	<i>Pseudepidalea viridis</i>	+	+	NT	-	O	SO	Bern II	Habitats IV
ropucha krátkonohá	ropucha krátkonohá	<i>Epidalea calamita</i>	+	-	EN	-	KO	KO	Bern II	Habitats IV
rosnička zelená	rosnička zelená	<i>Hyla arborea</i>	+	+	NT	LR	SO	SO	Bern II	Habitats IV
skokan hnědý	skokan hnědý	<i>Rana temporaria</i>	+	+	LC	-	-	-	Bern III	-
skokan ostroносý	skokan ostropyský	<i>Rana arvalis</i>	+	+	EN	-	SO	KO	-	Habitats IV
skokan štihlý	skokan štihlý	<i>Rana dalmatina</i>	+	+	NT	-	SO	SO	Bern II	Habitats IV
skokan skřehotavý	skokan rapotavý	<i>Pelophylax ridibundus</i>	+	+	NT	-	KO	KO	-	-
skokan menší (krátkonohý)	skokan krátkonohý	<i>Pelophylax lessonae</i>	+	+	VU	-	KO	SO	-	Habitats IV
skokan zelený	skokan zelený	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	+	+	NT	-	SO	SO	-	-

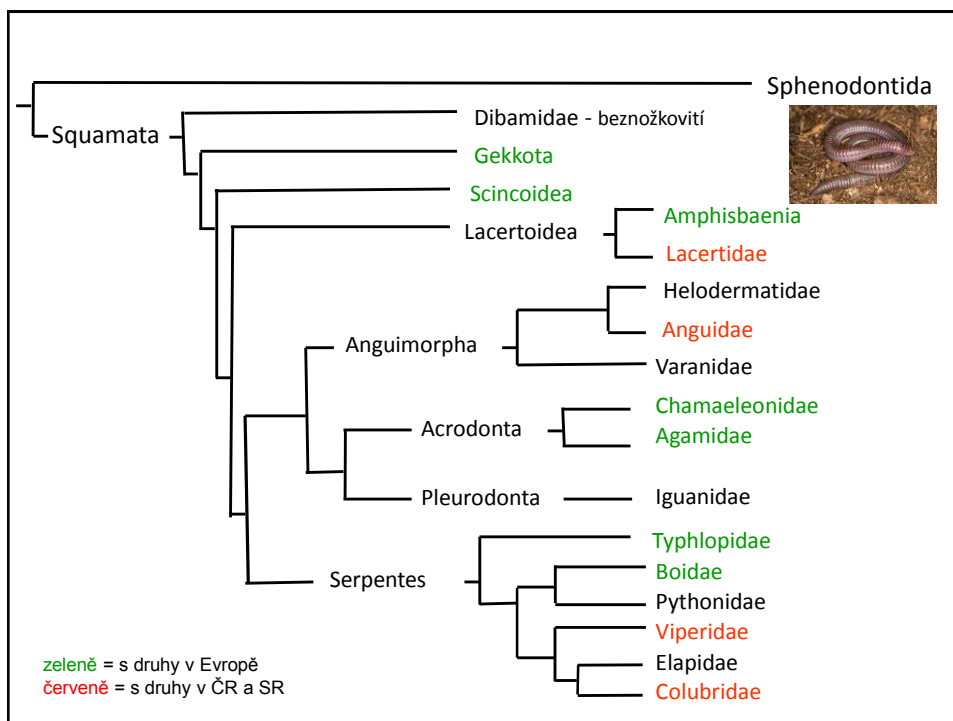
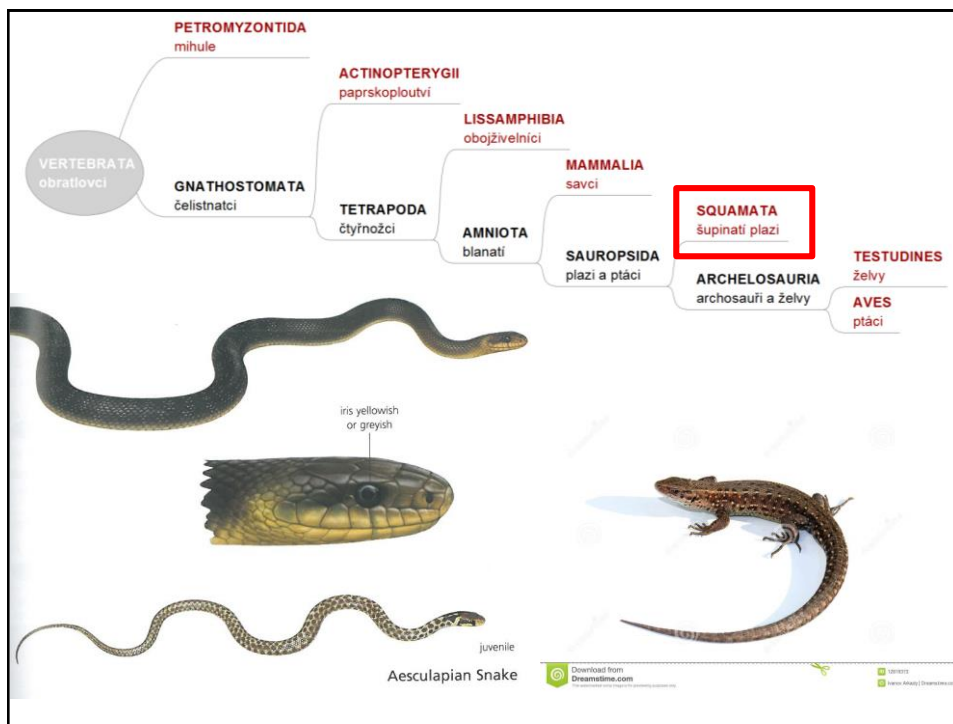
Fauna obratlovců ČR a SR

Plazi - „Reptilia“

Druhová bohatost „plazů“ (Squamata + Testudines) v Evropě
(50x50 km; teplejší barvy = vyšší diverzita)

SQUAMATA – ŠUPINATÍ

v ČR **11 druhů** ve 4 čeledích

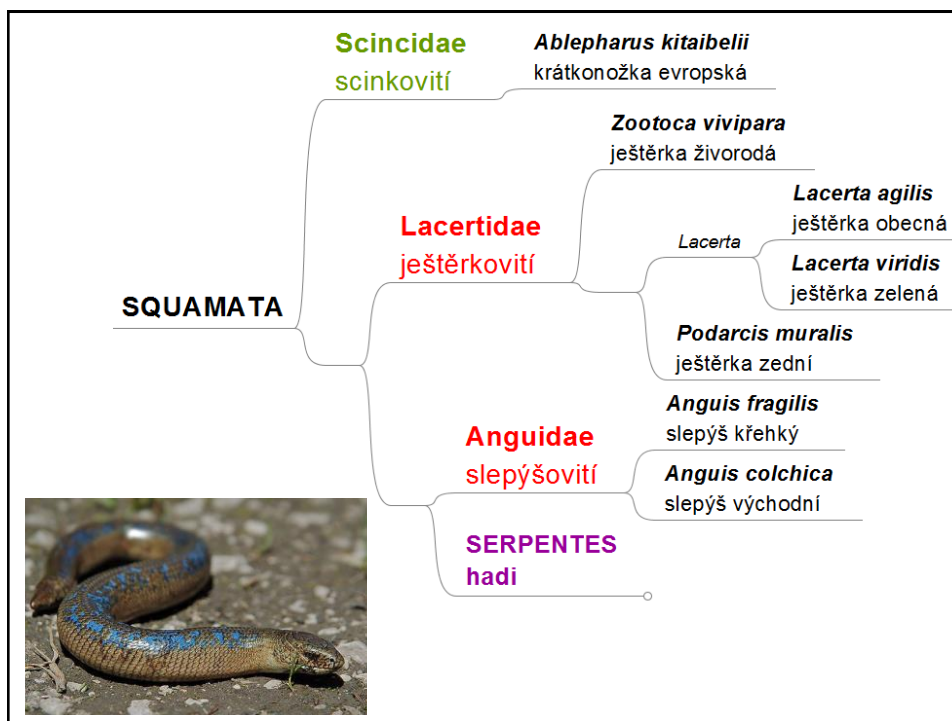
(v SR: 12 druhů, navíc **krátkonožka evropská** (Scincidae))

Lacertidae	(ještěrkovití)	4 druhy
Anguidae	(slepýšoví)	2 druhy
Colubridae	(užovkoví)	4 druhy
Viperidae	(zmijovití)	1 druh

v Evropě celkem **124 druhů** ve **14 čeledích** (včetně **41 druhů hadů**, 5 č.):

Agamidae: 1 nepůvodní; **Chamaeleonidae**: 2 (1 nepův.); **gekoni**: 4; **Lacertidae**: 60 (1 nepův.); **Scincidae**: 7; **Anguidae**: 6; **Blanidae**: 3;

hadi: **Typhlopidae**: 1; **Erycidae**: 1; **Colubridae**: 26 (2 nepův.); **Lamprophiidae**: 2; **Viperidae**: 11

Scincoidea

Čeleď: scinkovití (Scincidae)

Ablepharus kitaibelii (Bibron & Bory de Saint-Vincent, 1833)
– krátkonožka evropská

Lacertoidea

Čeleď: ještěrkovití (Lacertidae)

Lacerta viridis (Laurenti, 1768) – ještěrka zelená

Lacerta agilis Linnaeus, 1758 – ještěrka obecná

Zootoca vivipara (Jacquin, 1787) – ještěrka živorodá

Podarcis muralis (Laurenti, 1768) – ještěrka zední

Anguimorpha

Čeleď: slepýšoví (Anguidae)

Anguis fragilis Linnaeus, 1758 – slepýš křehký

Anguis colchica (Nordmann, 1840) – slepýš východní

***Ablepharus kitaibelii* Bibron et Bory, 1833 – krátkonožka evropská**

1. Krátkonožka evropská

Lesostepní biotopy, návěje dubového listí, Kováčovské kopce (Burda),
Krupinská pahorkatina, Domica, Kečov, Silická a Plešivecká planina

v SR: EN

Lacerta viridis (Laurenti, 1768) – ještěrka zelená

CR/EN,-, KO

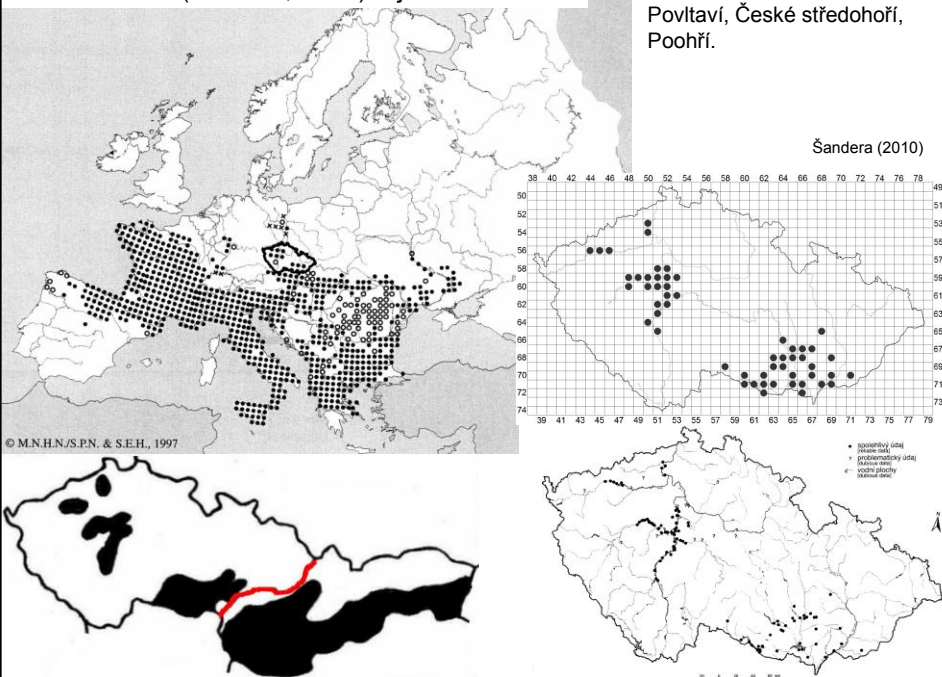

CR – hercynské populace, EN – panonské a karpatské populace

Lacerta viridis (Laurenti, 1768) – ještěrka zelená

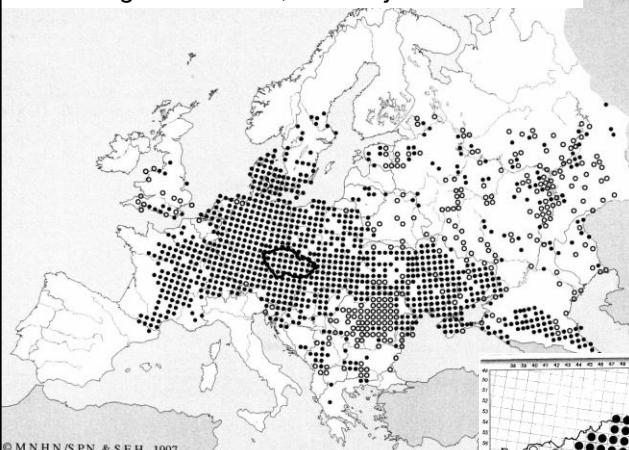
J Morava + střední a dolní
Povltaví, České středohoří,
Poohří.

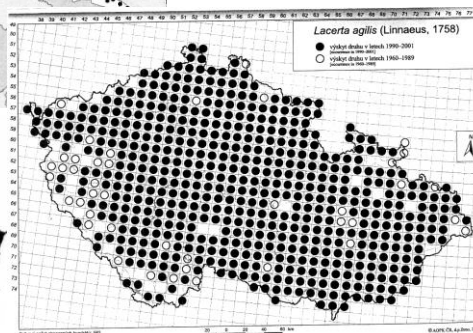
Lacerta agilis Linnaeus, 1758 – ještěrka obecná

NT,-, SO

Lacerta agilis Linnaeus, 1758 – ještěrka obecná

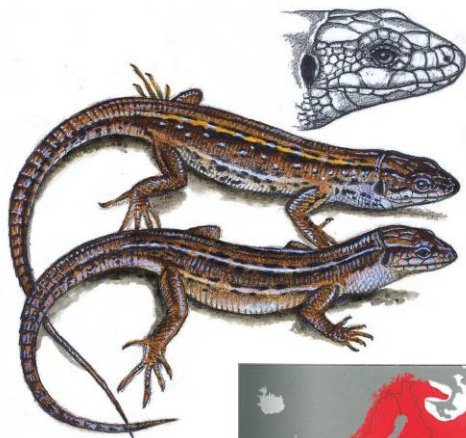
Slunná suchá stanoviště
do 600 m n.m.

© M.N.H.N./S.P.N. & S.E.H., 1997

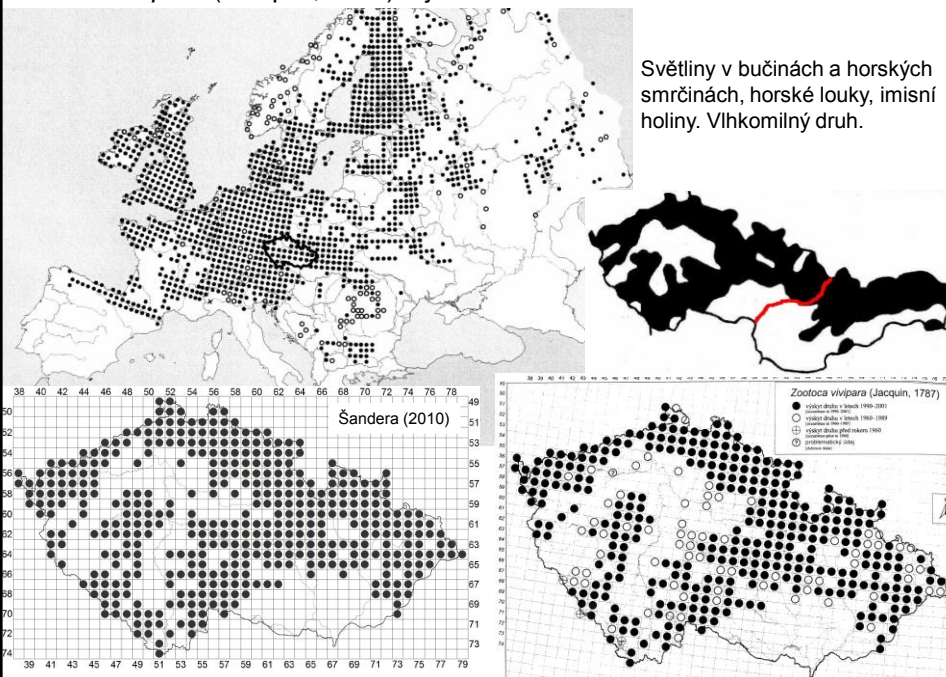

Zootoca vivipara (Jacquin, 1787) – ještěrka živorodá

NT,-, SO

Zootoca vivipara (Jacquin, 1787) – ještěrka živorodá

Světliny v bučinách a horských smrččinách, horské louky, imisní holiny. Vlhkomilný druh.

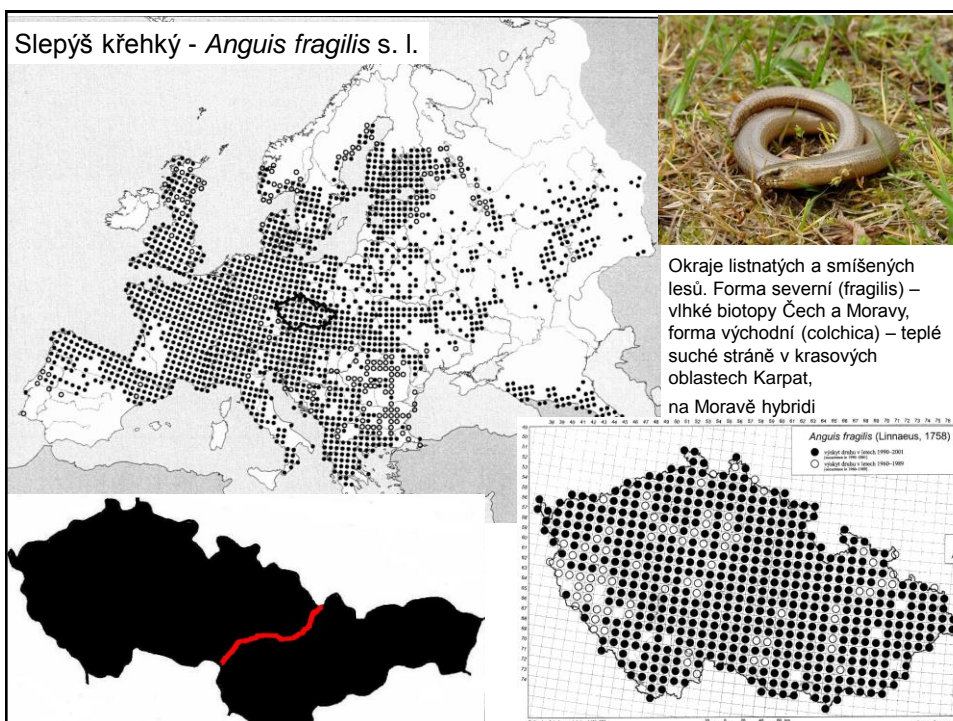
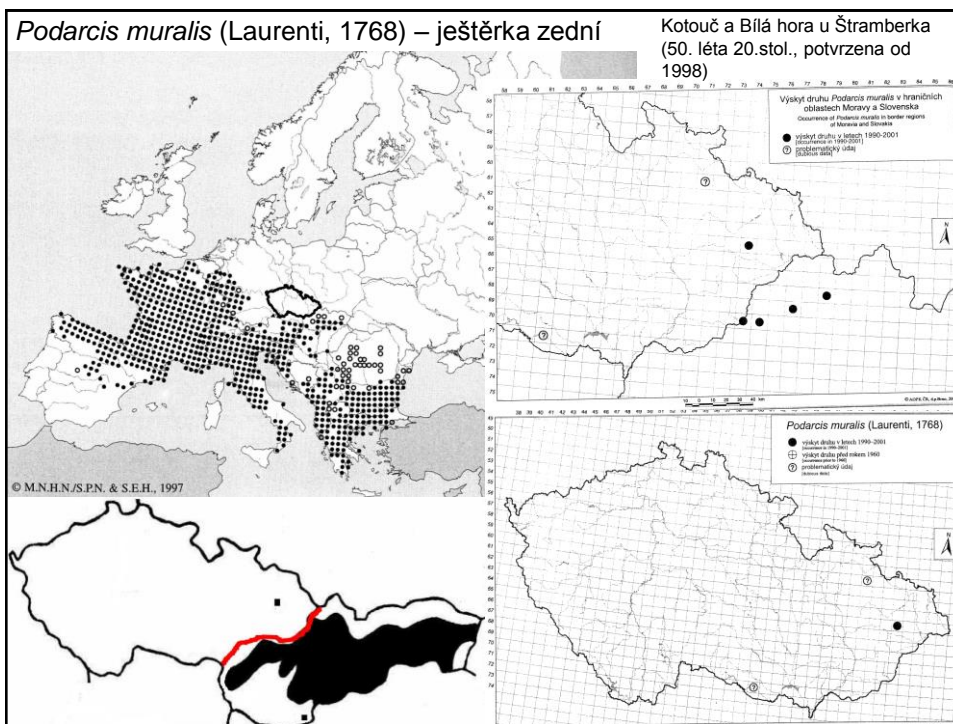
Podarcis muralis (Laurenti, 1768) – ještěrka zední

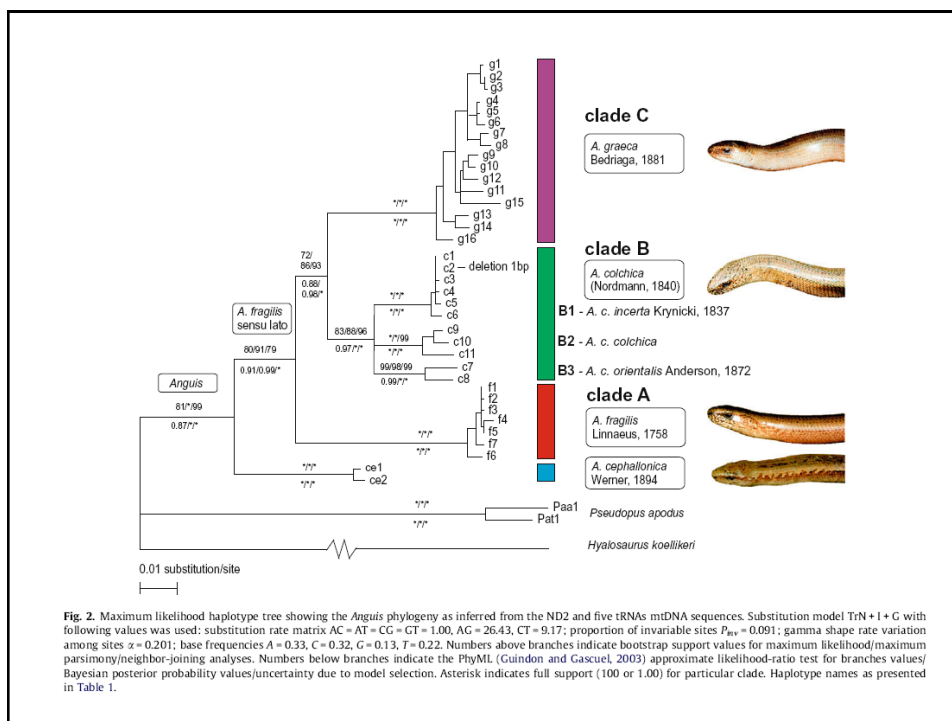
CR,-, KO

Podarcis muralis (Laurenti, 1768) – ještěrka zední

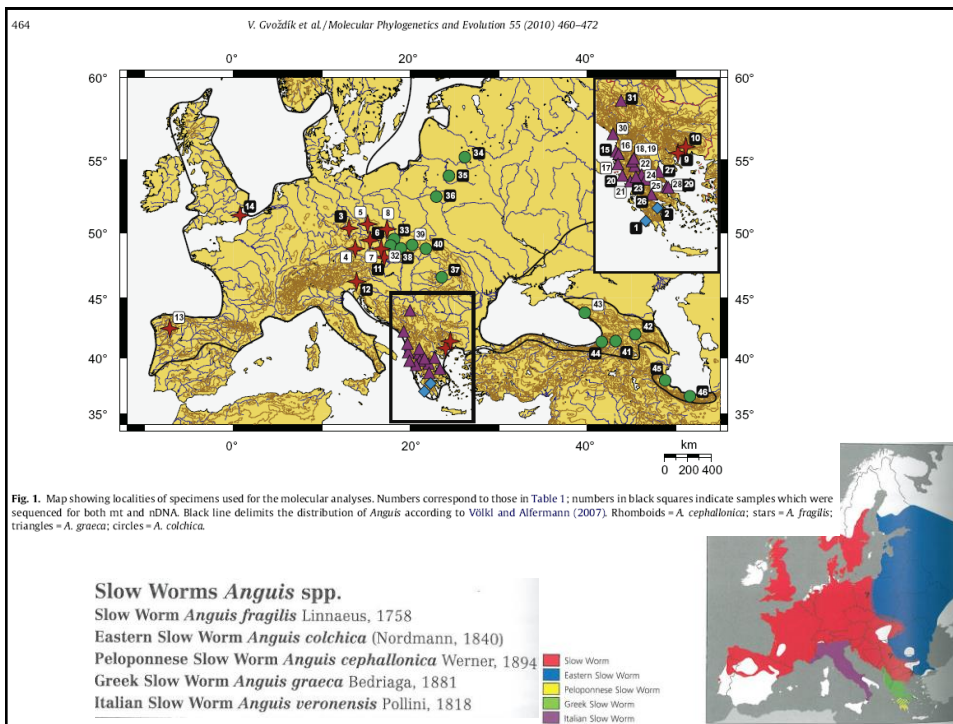
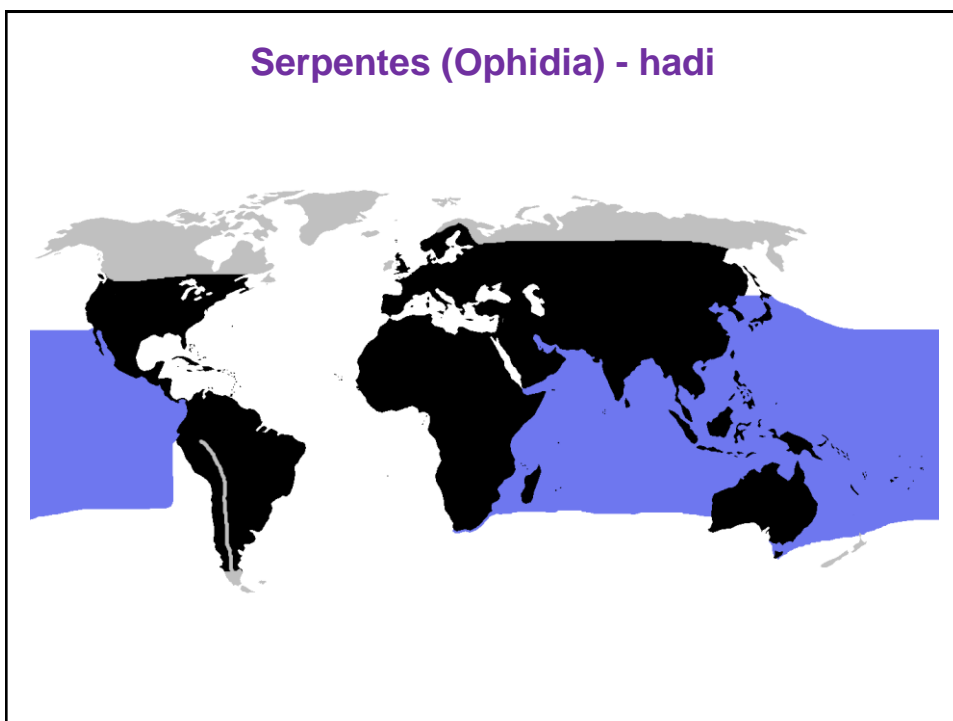
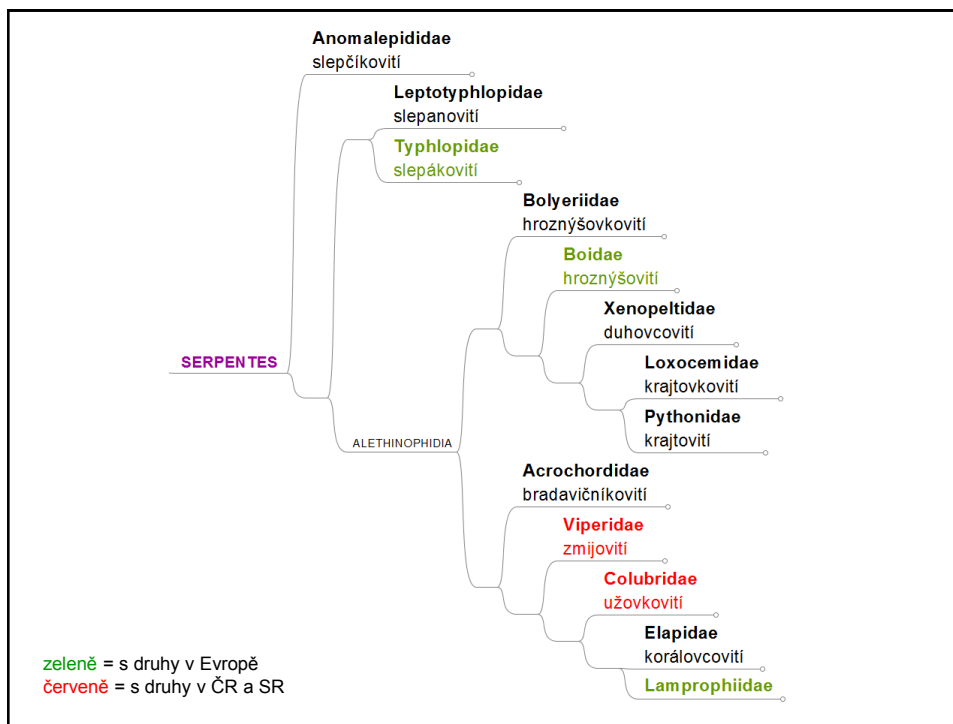

Fig. 1. Map showing localities of specimens used for the molecular analyses. Numbers correspond to those in Table 1; numbers in black squares indicate samples which were sequenced for both mt and nDNA. Black line delimits the distribution of *Anguis* according to Völkl and Alftermann (2007). Rhomboids = *A. cephalonica*; stars = *A. fragilis*; triangles = *A. graeca*; circles = *A. colchica*.

Typhlopidae (slepákovití): *Xerotyphlops vermicularis* (slepák nažloutlý)

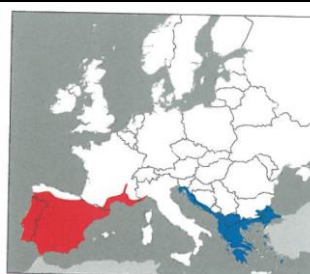

©. Makris

Boidae (hroznýšoví) – Erycinae (hroznýšci):
Eryx jaculus (hroznýšek turecký)

Lamprophiidae – Psammophiinae:
Malpolon monspessulanus (šírohlavec ještěrčí)
Malpolon insignitus

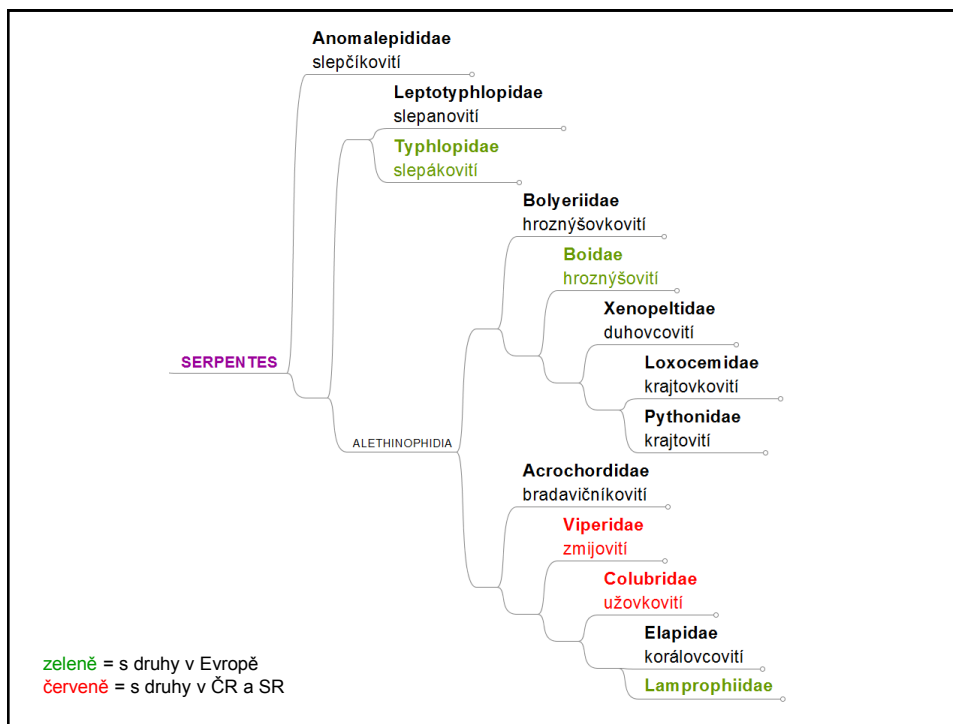

Western Montpellier Snake
 Eastern Montpellier Snake

Enrique Ruiz Ara 2011 / Ruizarafotos

Serpentes (Ophidia) - hadi

Čeľad: užůvkovití (Colubridae)

Coronella austriaca Laurenti, 1768 – užůvka hladká

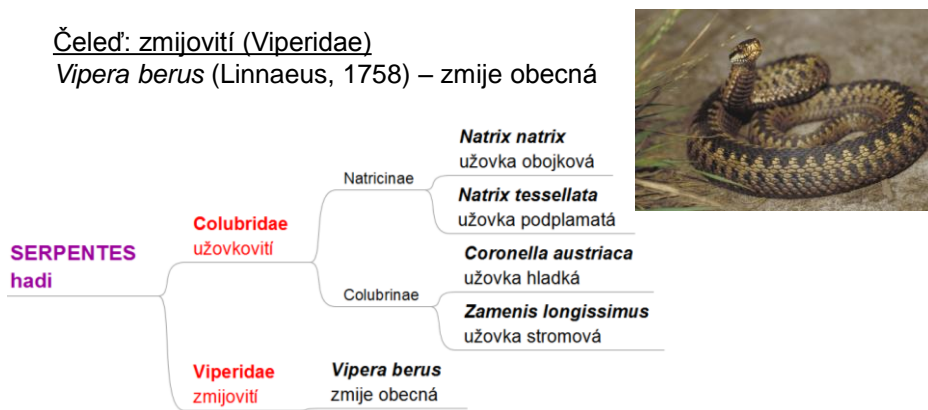
Zamenis longissimus (Laurenti, 1768) – užůvka stromová (Aeskulapova)

Natrix natrix (Linnaeus, 1758) – užůvka obojková

Natrix tessellata (Laurenti, 1768) – užůvka podplamatá

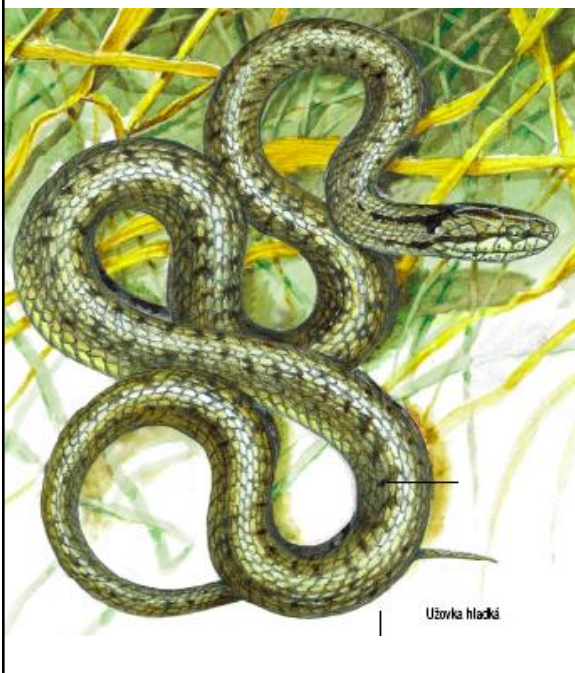
Čeľad: zmijovití (Viperidae)

Vipera berus (Linnaeus, 1758) – zmije obecná

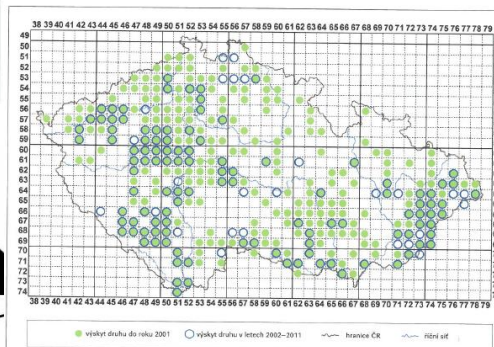

Coronella austriaca Laurenti, 1768 – užovka hladká

VU, -, SO

Coronella austriaca – užovka hladká

Světlo- a suchomilný druh. Stepní a lesostepní biotopy od nížin po hory (v ČR cca do 800 m n.m.) – prosluněné lesní okraje. I v kulturní krajině – louky, remízky, pískovny, lomy, paseky. Vyhýbá se mokřadům a souvislým lesním celkům.

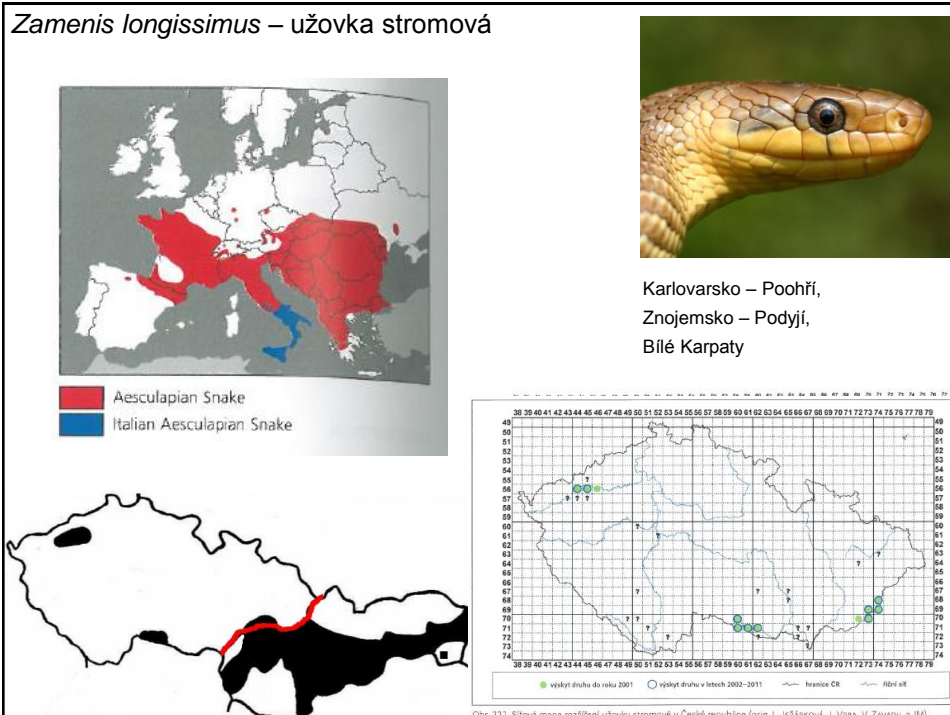

Obr. 197. Síťová mapa rozšíření užovky hladké v České republice (orig. L. Jeřáková, I. Vosa, V. Zavadil a J.Ú).

Zamenis longissimus (Laurenti, 1768) – užovka stromová CR/EN, -, KO

Zamenis longissimus – užovka stromová

Natrix natrix (Linnaeus, 1758) – užovka obojková

LC,-, O

Samice do 110 cm, výj. 1,3 m.
Samci nedosahují ani 1 m

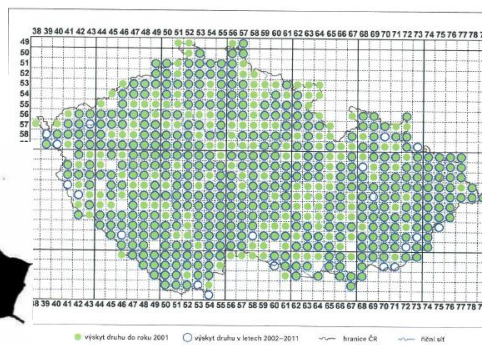
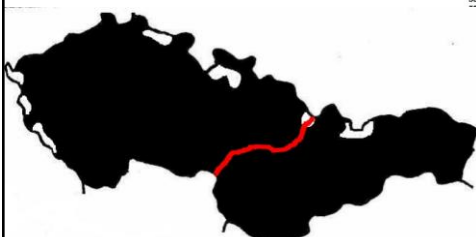

Natrix natrix – užovka obojková

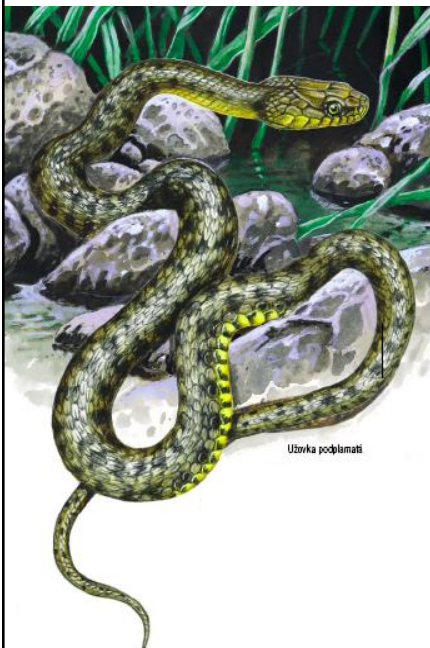
Grass Snake
Iberian Grass Snake

Zarostlé břehy tekoucích i
stojatých vod, často v blízkosti
sídel.

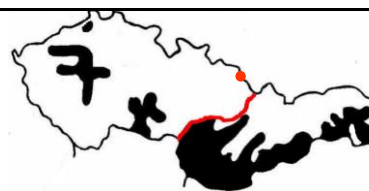

Natrix tessellata (Laurenti, 1768) – užovka podplamatá

EN, -, KO

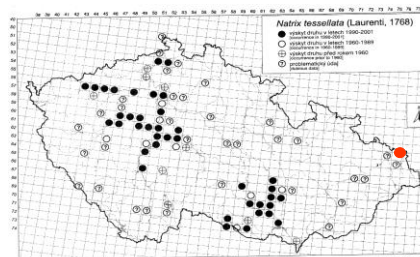
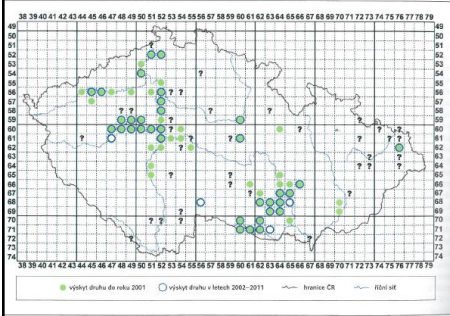
menší než předchozí druh – do 75 cm, výj. 1m

Natrix tessellata – užovka podplamatá

Teplé nížiny, v údolí větších řek a nádrží se strmými jižními svahy.

JZ Morava – povodí Dyje (Rokytná, Jihlava, Oslava, Svratka),

stř. a S Čechy (Vltava, Berounka, Ohře, Sázava, resp. Ploučnice),
potápí se.

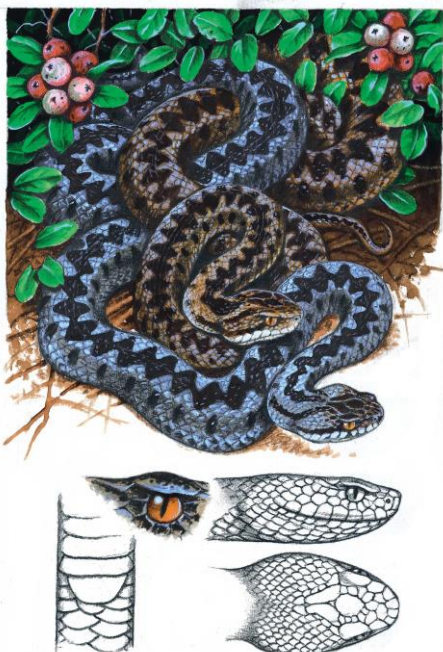
Herpetology Notes, volume 3: 023-026 (2010) (published online on 27 January 2010)

First records of the Dice Snake (*Natrix tessellata*) from the North-Eastern part of the Czech Republic and Poland

Petr Vlček^{1*}, Bartłomiej Najbar² and Daniel Jablonski³

Abstract. A stable reproducing population of *Natrix tessellata* is reported from the Czech Silesia (Czech Republic) for the first time. This report also brings the first corroboration of the occurrence of this species from the Polish Silesia (Poland). Both findings extend the known range from the nearest known Moravian locality for ca 144 and 154 km, respectively, to the North-East.

Vipera berus (Linnaeus, 1758) – zmije obecná

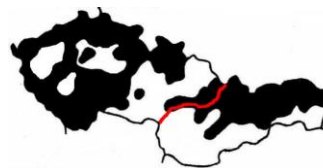

VU,-, KO

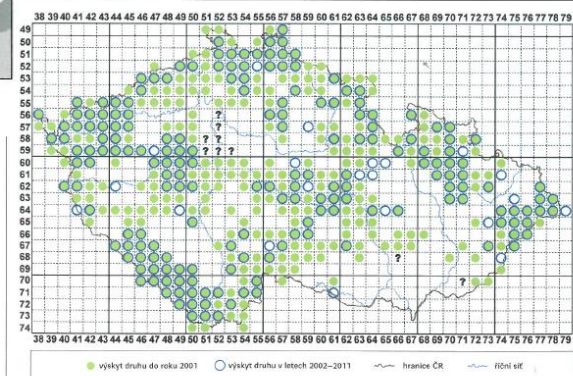

Vipera berus – zmije obecná

■ Adder
■ Walser Viper

Lesnaté oblasti, chybí v odlesněné kulturní krajině. Osluněná a současně vlhká stanoviště středních a vyšších n. v.

Obr. 291. Síťová mapa rozšíření zmije obecné v České republice (orig. L. Jeřáková, J. Váňa, V. Zavanu, a Jm).

Vipera ursinii (Bonaparte, 1835) – zmije menší

Meadow Viper

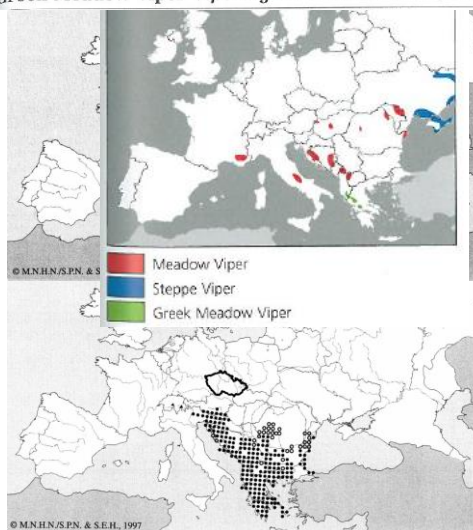
Steppe Viper

Greek Meadow Viper

Vipera ursinii (Bonaparte, 1835)

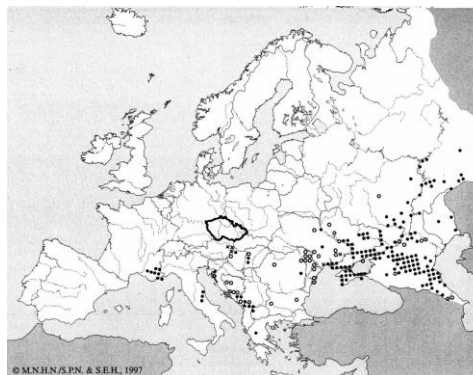
Vipera renardi (Christoph, 1861)

Vipera graeca Nilson & Andrén, 1988

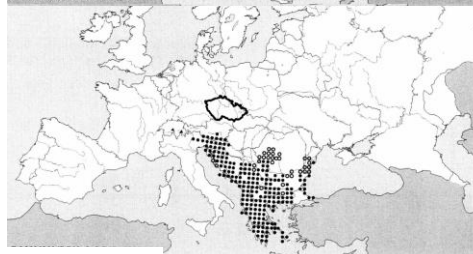
Vipera ammodytes (Linnaeus, 1758) – zmije růžkatá

Vipera ursinii (Bonaparte, 1835) – zmije menší

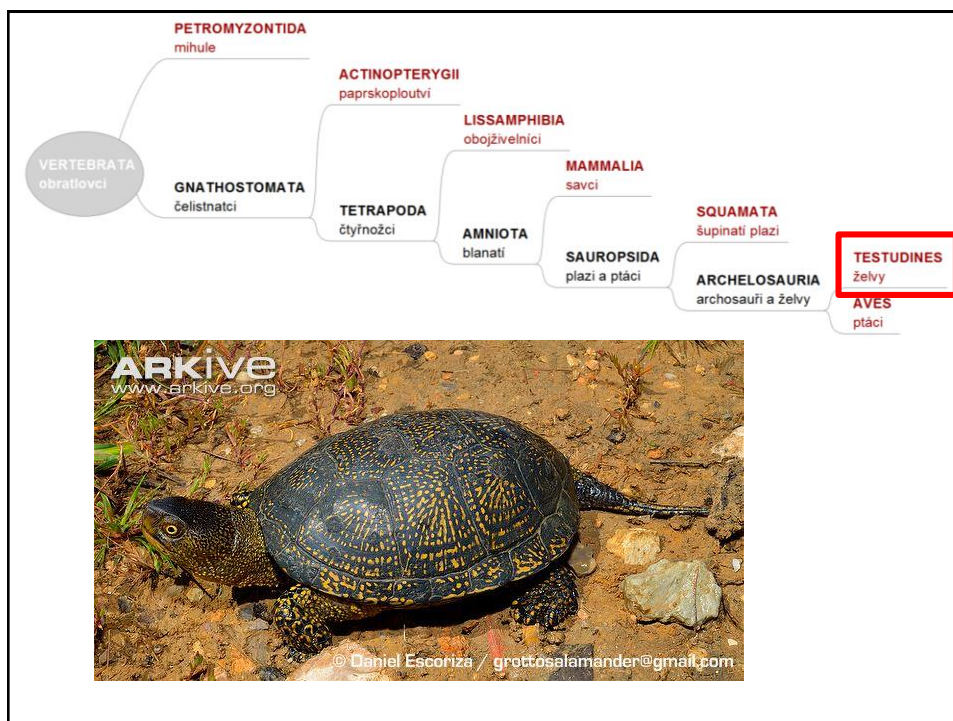
V. u. rakosiensis – rákošská, zasahovala ještě před 25 lety v Rakousku až k hranicím J Moravy, v Maďarsku k Rábu (Győr). Dnes jen Balkán. Nížinný druh!

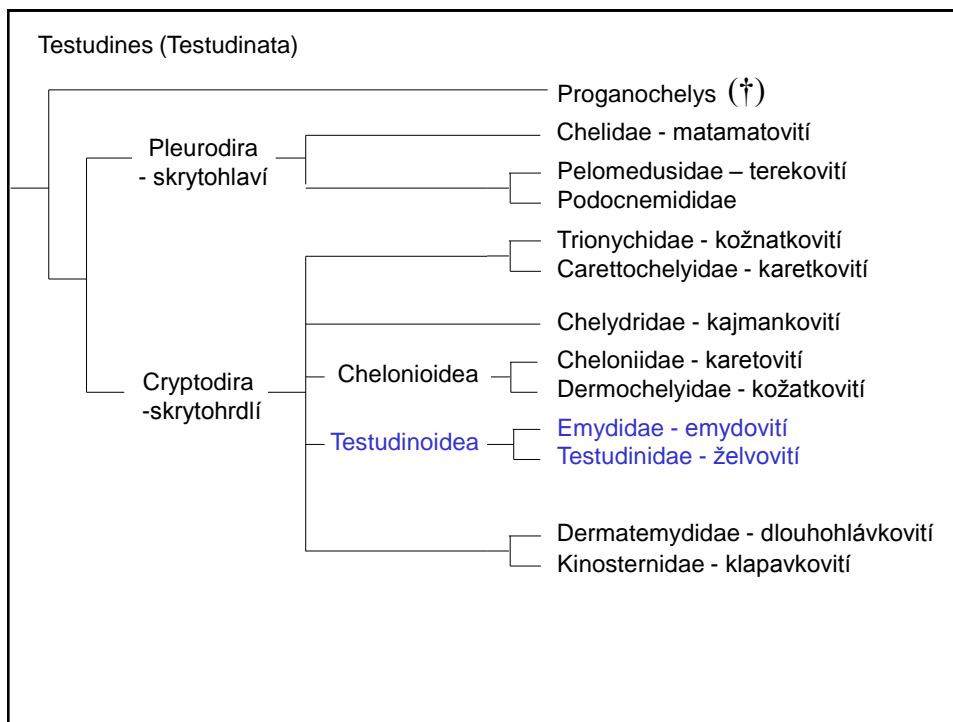
V. ammodytes – z. růžkatá, Balkán, nejbliže v rakouských Korutanech a ve Štýrsku. Skalnaté a kamenité stráně v horách. Prudce jedovatá!

Vipera ammodytes (Linnaeus, 1758) – zmije růžkatá

Testudines (Testudinata)

Cryptodira - skrytohrdlí

Trionychidae - kožnatkovití
 Carettochelyidae - karetkovití
 Chelydridae - kajmankovití
 Cheloniidae - karetovití
 Dermochelyidae - kožatkovití
 Dermatemydidae - dlouhohlávkovití
 Kinosternidae - klapavkovití
 Emydidae - emydovití
 Testudinidae - želvovití

Pleurodira - skrytohlaví

Pelomedusidae - terekovití
 Chelidae - matamatovití

Emydidae - emydovití

***Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) – želva bahenní**

Trachemys scripta (Schoepff, 1792) – želva nádherná

Testudinidae - želvovití

Testudo graeca Linnaeus, 1758 – želva žlutohnědá

Testudo hermanni Gmelin, 1789 – želva zelenavá

Testudo horsfieldii Gray, 1844 – želva stepní

Testudo marginata Schoepff, 1795 - želva vroubená

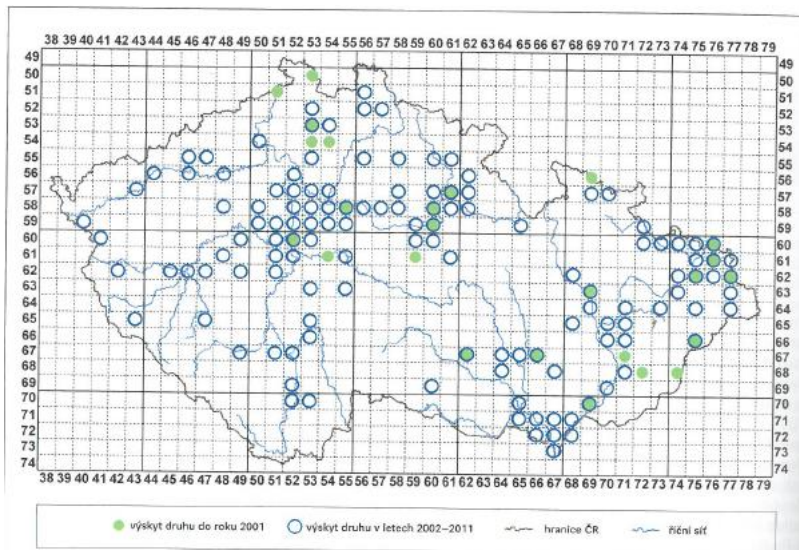
Emys orbicularis (Linnaeus, 1758) – želva bahenní

DD, NT, KO

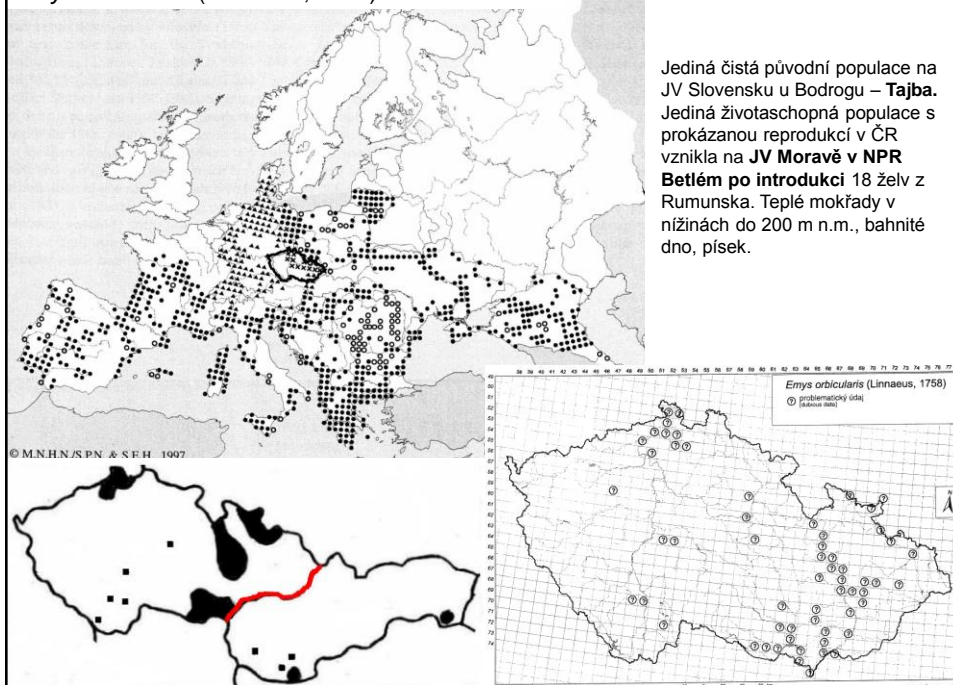
Trachemys scripta (Schoepff, 1792)
– želva nádherná

T. scripta elegans – introdukce z Ameriky, úniky nebo vypouštění z chovu. Výskyt v blízkosti velkých měst, Polabí, slepá ramena Moravy u OL, Krnovsko, Vidnavsko, Ostravsko. V okolí HK a Brna přezimuje. Reprodukce neprokázána.

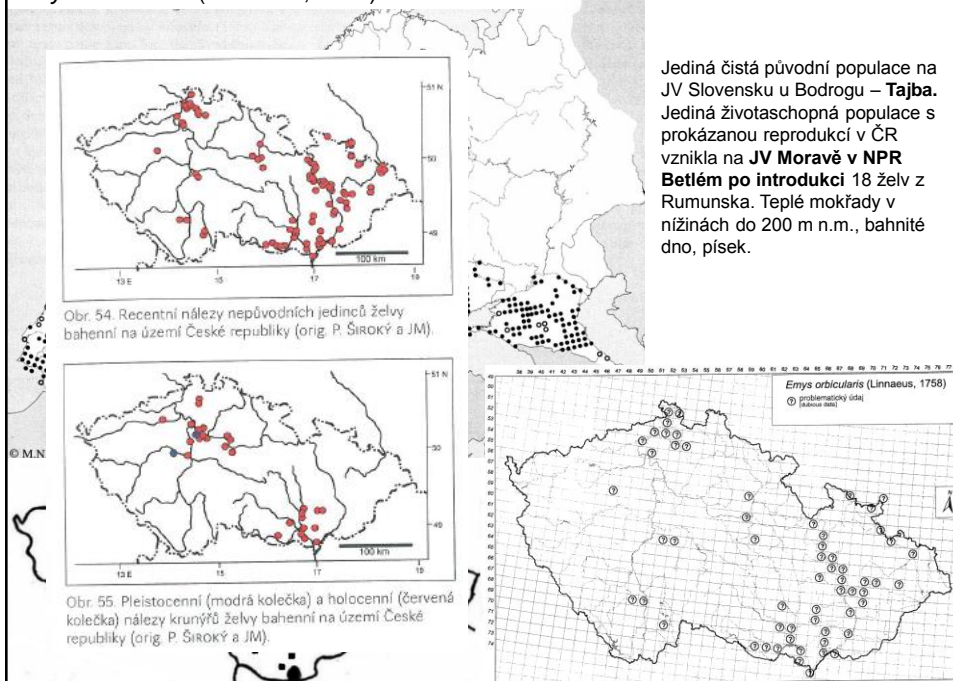

Obr. 300. Síťová mapa aktuálního rozšíření želvy nádherné v České republice (orig. J. BREJCHA, L. JEŘÁBKOVÁ a J. VRBA)

Emys orbicularis (Linnaeus, 1758) – želva bahenní

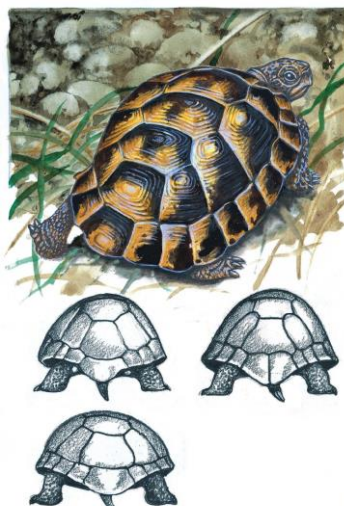
Emys orbicularis (Linnaeus, 1758) – želva bahenní

Testudo hermanni Gmelin, 1789 – želva zelenavá

Testudo graeca Linnaeus, 1758
– želva žlutohnědá

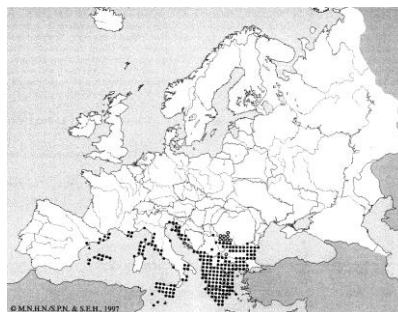
Testudo horsfieldii Gray, 1844 – želva stepní
Testudo marginata - želva vroubená

V minulosti dováženy z Balkánu, resp. stepí stf. Asie, CITES. Ve volné přírodě netvoří životaschopné populace.

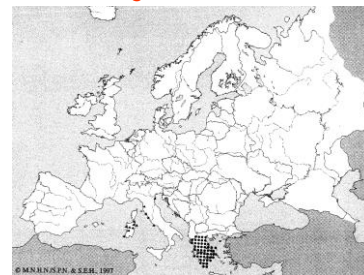
Testudo graeca Linnaeus, 1758
želva žlutohnědá

Testudo hermanni Gmelin, 1789
želva zelenavá

Testudo marginata - želva vroubená

Literatura:

- Arnold E.N., Burton J.A., 1978:** *Pareys Reptilien und Amphibienführer Europas*. Paul Parey, Hamburg und Berlin, 270 pp.
- Baruš V., Oliva O. (eds) et al., 1992:** *Obojživelníci (Amphibia)*. Fauna ČSFR, Academia, Praha, 338 pp.
- Baruš V., Oliva O. (eds) et al., 1992:** *Plazi (Reptilia)*. Fauna ČSFR, Academia, Praha, 222 pp.
- Duellman W.E., Trueb L., 1986:** *Biology of amphibians*. McGraw-Hill, New York.
- Dungel J. & Řehák Z., 2005:** *Atlas ryb, obojživelníků a plazů České a Slovenské republiky*. Academia, Praha, 181 pp.
- Engelmann W.-E. et al., 1985:** *Lurche und Kriechtiere Europas*. Neumann Verlag, Leipzig, Radebeul, 420 pp.
- Frost D.R. (ed), 2007:** *Amphibian species of the world (research.amph.org/herpetology/amphibia/index.html)*.
- Gasc J. et al., 1997:** *Atlas of Amphibians and Reptiles in Europe*. Museum National d'Histoire Naturelle, Societas Europea Herpetologica, Paris, 494 pp.
- Gruber U.:** *Obojživelníci a plazi. Všechny evropské druhy*. NS Svoboda, 96 str.
- IUCN 2004:** *2004 IUCN Red List of Threatened Species (www.redlist.org, 5 July 2005)*.
- Mikátová B., Vlašín M., Zavadil V. (eds), 2001:** *Atlas rozšíření plazů v České republice*. AOPK Brno – Praha, 257 pp.
- Moravec J., 1994:** *Atlas rozšíření obojživelníků v České republice*. Národní muzeum, Praha, 148 pp.
- Moravec J., 1999:** *Svět zvířat VII. Obojživelníci a plazi*. Albatros, Praha, 183 pp.
- Moravec J. (ed.) et al., 2015:** *Fauna ČR. Plazi / Reptilia*. Academia, Praha, 531 pp.
- Nečas P., Modrý D., Zavadil V., 1997:** *Czech Recent and Fossil Amphibians and Reptiles. An Atlas and Field Guide*. Chimaira, Frankfurt am Main, 94 pp. and CD.
- Pough F. H. et al., 2001:** *Herpetology*. 2nd edition. Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Uetz P. et al., 2007:** The European Molecular Biology laboratory Reptile Database (www.embl-heidelberg.de/~uetz/livingReptiles.html)
- Speybroeck et al., 2016:** *Field Guide to the Amphibians and Reptiles of Britain and Europe*. Bloomsbury, 432 pp.
- Vlašín M., 2007:** *Klíč k určování obojživelníků a plazů*. Rezekvítek, Brno, 40 str.
- Zavadil V., Moravec J., 2004:** Červený seznam obojživelníků (Amphibia) a plazů (Reptilia) z území České republiky. *Příroda* 22.
- Zug G.R., 1993:** *Herpetology*. Academic Press, San Diego.
- Zwach I., 1990:** *Naši obojživelníci a plazi ve fotografii*. SZN, Praha, 144 pp.